

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II,
telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Ameriška letna I dolga.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.161.

Avstrija je postala del Nemčije

Kar čez noč se je zapečatala usoda zadnjega konca bivše habsburške monarhije

Ko je evropsko časašpisje še ugibalo, kako bo uspelo ljudsko glasovanje, pri katerem naj se avstrijsko prebivalstvo odloči, ali je za samostojnost Avstrije ali ne, so v Berlinu že pripravljali konec Avstrije. Pretekli petek se je začelo. Na zahtevo iz Berlina je avstrijski kancelar dr. Schuschnigg moral najprej odgoditi za nedeljo napovedano ljudsko glasovanje in nato odstopiti. Državni predsednik Miklas je ostavko sprejel in dosedanjemu notranji ministru hitlerjevcu dr. Seyss-Inquart je postal gospodar položaja. Dr. Schuschnigg je ob odstopu imel po radiu še poslovični govor, v katerem je izjavil, da se je umaknil le nasilju, a dobre pol ure zatem je dr. Seyss-Inquart prav tako v radiu pozval avstrijsko ljudstvo, naj ohrani red in mir. Istega dne ponoči je bila pod vodstvom dr. Seyss-Inquarta sestavljena popolnoma hitlerjevska vlada, a na meji je že stalo nemško vojaštvo, 100.000 mož, da vkoraka v Avstrijo.

Ze drugega dne, to je v soboto, je bil tako rekoč uraden konec Avstrije. V zgodnjih jutrnih urah so po nalogu nemškega kancelarja Hitlerja nemške čete prekršile avstrijsko mejo na štirih krajih. Vkorakanje se je izvršilo brez vsakih izgedov in je bila nemška vojska povsod navdušeno pozdravljena. Zvečer je prispel v Avstrijo tudi sam nemški kancelar Hitler in se ustavil v Lincu, kjer mu je bil prirejen sijajen sprejem. V Lincu, ki je glavno mesto njegove rojstne dežele, je imel Hitler svoj prvi govor na avstrijskih tleh in tam je bil tudi svečano razglašen za vodjo Avstrije. Istega dne opoldne je bil nemški minister za propagando Goebbels iz urada državnega kancelarja v Berlinu prečital po radiu spomenico kancelarja Adolfa Hitlerja. V spomenici so bili ostri napadi na dr. Schuschnigga in njegovo vlado, vino ter utemeljena vojaška zasedba Avstrije.

V nedeljo je bila priključitev Avstrije k Nemčiji končno izveščena. Zadevni ustavni zakon je razglasil štabni šef avstrijskih hitlerjevskih napadalnih oddelkov dr. Odilo Globocnik po radiu in hkratu na velikem hitlerjevskem manifestacijskem zboru na trgu pred dunajskim magistratom. Vsa javna uprava, vse korporacije in društva so bila postavljena pod hitlerjevsko vodstvo in izdani so bili ostri ukrepi proti nasprotnikom nove vladavine. Razume se, da je moral dosedanji predsednik avstrijske republike Miklas odstopiti.

V ponedeljek dopoldne se je iz Linca odpeljal Hitler s svojim ožjim spremstvom v avto proti Dunaju. Na vsej poti od Linca do Dunaja so pričakovale Hitlerja velike množice ljudstva. V vseh večjih krajih so mu priredili svečan sprejem. Tako se je v St. Pöltnu zbralo okrog 50.000 ljudi, ki so na vse načine izkazovali Hitlerju čast. Ko se je pripeljal na Dunaj, so ga čakali na ulicah stotisoči in ga začeli viharno pozdravljati. Hkratu so zadonel zvonovi vseh dunajskih cerkva. V njegovem govoru, ki ga je imel na množico, je dejal Hitler med drugim, da velika Nemčija zdaj ne bo več zlomljena, pa naj pride karkoli. To prisego danes verno izgovarja ves nemški

narod od Königsberga in Hamburga do Dunaja. V torek se je Hitler spet vrnil v München.

Hitlerizacija Avstrije se vrši zdaj z vso naglico. Mnogi pristaši prejšnje vladavine so pobegnili iz Avstrije, med njimi nekaj bivših

ministrov. Tudi Habsburžani in njih zagonilni zapuščajci Avstrijo, ker so izgubili vse upanje. Graškega nadškofa dr. Pavlikovskega in salzburškega nadškofa dr. Weizsa so aretirali. Oba dolžijo sodelovanja v monarhistični zaroti. Uvedeni so v Avstriji še tudi nemški protizidovski zakon in so šidje od ljudskega glasovanja, ki bo 10. aprila izločeni. Volilno pravico bodo imeli vsi moški in ženski državljani, stari najmanj 20 let. Pri sedanjem razpoloženju v Avstriji je več kakor jasno, da se bo ljudsko glasovanje izreklo za končoveljavni konec Avstrije.

Kmetu mora biti zagotovljena streha s kosom zemljišča

Nedavno je minister za pravosodje v narodni skupščini izjavil, da se pripravlja načrt zakona o zaščiti dela kmečkega posestva, ki bi kolikor toliko moglo preživljati kmetovo družino. O tem se je v zadnjih letih že večkrat razpravljalo, pri čemer se je naglašala nujnost takega zakona. Kmetu naj bi se v nobenem primeru ne smeli prodati streha, kos zemljišča in take potrebščine, ki jih ne more pogrešiti. Glede na ministrovo izjavo je Združenje bančnih in zavarovalnih zavodov v Novem Sadu predložilo pristojnim ministrstvom spomenico, v kateri pravi med drugim:

»Po občutnih izgubah, ki so jih utrpeli denarni zavodi in njih vlagatelji v zvezi z zaščito kmečkih dolžnikov in naposled z uredbo o kmečki razdolžitvi, je izzvala vest, da se pripravlja načrt zakona o zaščiti za preživljanje nujno potrebnega dela kmečkega posestva zaskrbljenost pri denarnih zavodih. Oni denarni zavodi, ki se jim je posrečilo v glavnem preboleti gospodarsko stisko in zravnati izgube zaradi kmečke razdolžitve, so začeli polagoma odobravati nova posojila kmetom. Zdaj pa, ko je pravosodni minister izjavil, da se pripravlja gori omenjeni zakon, smatrajo ti denarni zavodi za svojo dolžnost nasproti vlagateljem kakor tudi delničarjem, odpovedati kmetom, katerih posestva ne presegajo osmih oralov, odobrena posojila, ker ne morejo znova riskirati, da bi pretrpeli neupravičene izgube pri posojilih, ki so jih dali po izvedbi kmečke razdolžitve. Odpoved posojil bo hudo prizadela vsa manjša kmečka posestva, ki bi postala po uveljavitvi zaščite najnujnejšega dela kmečkega posestva nesposobna za posojila.

Predstavniki vlade so v narodni skupščini ponovno poudarili, da je treba najti sred-

stva za obnovo kmetijskih posojil. Prvi pogoj za obnovo kmetijskih posojil pa mora biti pravna varnost. Dokler ne bo upnik zavarovan glede svoje terjatve, ne more biti govora o obnovi kmetijskih posojil. Če namerava vlada izdati zakon o zaščiti najnujnejše za preživljanje potrebnega dela kmečkega posestva, potem naj v korist kmetov samih čim prej uradno sporoči, da ta zakon ne bo imel veljave za nazaj. Vrhu tega bi bilo potrebno v korist malih kmetov, da se tudi po uzakonjenju take zaščite ohrani malim kmetom posojilna sposobnost, in sicer tako, da bi imel kmet možnost najeti posojilo tudi na zaščiteni najnujnejše potrebn del posestva do največ 5000 din. Da bi se preprečilo neizogibno odpovedovanje novo dodeljenih posojil in da se omogoči nadaljno dajanje posojil malim kmetom v tekočem letu, je nujno potrebno, da se gornje vprašanje čim prej razčisti.»

Tako torej pravijo banke in drugi denarni zavodi. Sodimo pa, da današnje razmere zahtevajo takšno zaščito. Vsaj začasno naj bi se taka zaščita uveljavila. Ker kljub neprestano se ponavljajočim razočaranjem še zmerom verjamemo v napredek, upamo, da se bo tudi v naši kmetijski državi začela kmetijska obnova z vso odločnostjo in po premišljenih načrtih. Oziroma se po tistih državah, v katerih je kmetijstvo na lepi stopnji, pa se bomo marsičesa naučili. Če bomo dali kmetijstvu zdravo osnovo, tudi zasilni ukrepi kakor so kmečka razdolžitve, zagotovljenje majhnega dela posestva in podobno ne bodo več potrebni. Toda v današnjih za kmeta nezavidljivih razmerah je nujno potrebno, da se vsakemu kmetu zaščiti vsaj streha s kosom nujno mu potrebnega posestva.

Tujski promet zahteva najprej modernizacijo slovenskih cest

Pri nedavni razpravi o proračunu gradbenega ministrstva v narodni skupščini je govoril poslanec g. Albin Komar in naših cest in javnih delih. Iz govora posnemamo:

Sredstva iz milijardnega posojila, ki je bilo leta 1935. določeno za izvrševanje javnih del, gredo h koncu. Vsota 422 milijonov se je porabila za gradnjo novih železniških prog ostaneč 576 milijonov dinarjev pa se je dal na razpolago ministrstvu javnih del za ob-

novo naše cestne mreže s sodobnim cestiščem.

Porazdelitev sredstev iz tega posojila na posamezne banovine je vzoren primer, kako se Slovenija zapostavlja v gospodarskem pogledu, zlasti pa pri velikih državnih delih, in kako škodljivo in nepravilno je gospodarjenje s raznimi skladi, v katerih se osredotočujejo določene javne dajatve, a iz njih so navadno v obrnjenem razmerju z doprine-

sejama žrtvami dele prispevki posameznim pokrajinam.

Največje javno delo v okviru započete sodobne obnove naše cestne mreže je

izgradnja moderne ceste od Subotice preko Beograda do bolgarske meje

kot na našo državo pripadajoči del mednarodne zveze London - Indija.

Tujsko prometna vrednost te ceste brez dvoma niti od daleč ni toliko, da bi se za ceno izplačali toliki stroški. Mednarodni promet je, kakor je znano, usmerjen proti pokrajnsko zanimivejšim krajem v Alpah in na Jadranskem morju. Za omenjeno cesto pa se je izdalo doslej že samo iz sredstev enomilijardnega posojila 323 milijonov, skupaj z drugimi izdatki, kakor na primer za zemeljski most in zvezo med Beogradom in Zemunom, pa celo 723 milijonov. Za dovršitev celotne ceste, na kateri je še treba zgraditi 300 km modernega cestišča, se stroški zvišujejo na ogromno vsoto 1050 milijonov dinarjev.

Ta draga cesta požira ogromna sredstva, ki bi mogla zadostovati za modernizacijo najpomembnejših cest za prvo najnujnejšo potrebo v vseh tistih krajih, kjer je tujski promet glavni dohodek in prvi pogoj gospodarskega blagostanja.

S kako smotrnostjo in kakimi načrti se izvršujejo

dela na naših cestah,

naj navedem kot primer, da se istočasno gradi cesta po dolini Lima v bivšem Sandžaku kot zelo lepa tujkoprometna cesta, ki naj bi pritegnila avtomobiliste z vseh strani, ker duži skozi zelo lepo pokrajino. Pri tem se je pa pozabilo, kako naj avtomobilisti sploh pridejo do te tako moderne ceste!

Naši kraji, kjer je tujski promet od nekdaj važen sestavni del gospodarstva in se more samo preko njih razviti tujski promet tudi v drugih pokrajinah, ker grede preko Slovenije vsi najvažnejši mednarodni cestni dohodi iz tujine, so žal le malo deležni pospeševanja tujskega prometa.

Od 118 milijonov je dobila naša banovina 33 in pol milijona dinarjev,

kar je manj od 6 odstotkov celotne vsote. Če bi se posojilo za javna dela porazdelilo po razpisnem postopku posameznih pokrajin, bi vsota Slovenija dobila najmanj 92 in pet milijona dinarjev. Po tem raz-

čunu smo torej oškodovani za skoro 60 milijonov dinarjev.

Se slabše pa je, če se pomisli, da se vračanje tega posojila, kolikor se iz njega vrše cestna dela, ne vrši iz rednega proračuna, temveč iz posebnega sklada za izvrševanje javnih del, v katerega se steka celotna trošarina na cement in del trošarine na bencin. Iz trošarine na cement je določena v to svrhu letna kvota 27 milijonov. Ker dravska banovina plača na leto okoli 10 milijonov dinarjev te trošarine, v vsej državi pa se je nabere okoli 60 milijonov, moremo lahko izračunati, da bi za sedanja cestna dela v Sloveniji lahko plačali vse posojilo v času treh let, odnosno da bi v tekočem letu že izplačali vsa dela, ki so v teku, če bi se ta javna dela prepustila posameznim banovinom ali pa če bi se njihova sredstva porazdelila v istem razmerju, kakor so nabrana.

Toda tu se je spet pojavila

nesrečna ustanova »sklada«.

V sklad za javna dela plačaje slovensko gospodarstvo šesti del vseh skladovih dohodkov, med tem ko je iz tega sklada dobilo samo petindvajset del. Iz tega računa izhaja, da smo za naše ceste dobili 60 milijonov manj, kakor nam gre po naših dajatvah.

Raznaša se tudi vest o nameravanem novem milijardnem posojilu za javna dela.

Koliko se nanaša to na cestna dela, ni čisto jasno. Govori se pa, da bi se s tem opustila misel o cestnih skladih. Zamisel osrednjega cestnega sklada je našel namreč tudi v drugih krajih države na preveč močan odpor in ni izključeno, da se hoče isti smoter doseči tudi z novim posojilom, s katerega porazdelitvijo bi bile spet oškodovane naše koristi. Zato že danes zahtevamo, da se sredstva bodočega posojila ne bodo porazdeljevala samo pravično v razmerju z dajatvami, temveč se mora ob tej priložnosti popraviti tudi krivica, storjena dravske banovini pri prvem posojilu. Če je za porazdelitev denarja odločen kak ključ, mora biti to samo ključ: razmerje obremenitve, ki zadeva našo banovino v skupnosti z ostalimi pokrajinami. Toda če zavzamemo stališče vzajemnosti in medsejnih skupnih koristi, se mora

modernizacija cest v Sloveniji

razmotrivati s stvarnega, vsedržavnega stališča, to je, da se moderna poprava cest izvršuje v prvi vrsti pri nas, kjer sta prometni

ziran promet in mednarodni tujski promet najbolj razvita, najmočnejša in gospodarsko najvažnejša. Samo preko dobrih in urejenih cest v Sloveniji se morejo odpreti vrata tujskemu prometu tudi v ostale pokrajine naše lepe države. Zato morajo biti za kar najhitrejšo modernizacijo cest v dravski banovini tudi vse ostale pokrajine, zlasti pa naše Primorje.

Ao bi se vsota 578 milijonov delila po pravičnem ključu, bi morala dravska banovina prejeti za cestna dela 96 milijonov dinarjev in kot odškodnino iz prvega posojila še 59 milijonov, kar pomeni skupno 156 milijonov dinarjev.

Na podlagi porazdelitve posojila po važnosti tujskega prometa pa bi se morala doleteti vsaj polovica celotnega zneska, da se po izvršeni popravi najglavnejših mednarodnih dohodov v Slovenijo more nadaljevati modernizacija cest v notranjosti.

Pred dvema letoma je naša država razlastila zemljišče za razširjenje in uravnavanje državne ceste Ljubljana - Kranj.

V smislu zakona je država obvezana, da v teku meseca dni po prevzetju zemljišča izplača pogojeno vsoto. Toda danes sta minili že dve leti, odkar je država prevzela ona zemljišča, cesta je skoro dograjena, toda za vsa ta zemljišča država vse do danes ni izplačala niti pare! Kmetje zaman moledujejo, da bi se jim izplačali zneski za odvzeto zemljo. Brez uspeha prosjajojo ti kmetje v davčne uradih, ki zahtevajo od njih davčne zaostanke, naj jim država odračuna znesek, ki ji gre za davke, od vsote, ki jim jo dolguje za prdanje zemljišča. Gospoda ministra prosim, da ukaže podrejenim organom, da se takoj izplača odkupnina za razlastena zemljišča.

Dotakniti se moram še nekoga vprašanja, a to je

regulacije reke Save od Medvod do Litije

Ta regulacija je zelo nujna. Dokler pa se ni moglo lotiti izvedbe celega načrta, naj se dobijo sredstva, da se uredijo najnevarnejša mesta z obrambnimi nasipi in rampami.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

PAVEL
HRIBAR:

PLAZ USODE

Lima stopa počasi navkreber, se obrača nazaj in maha s prosto levico Devetakovim v pozdrav. Vedno manjša in manjša postaja, dokler ne izgine kot drobna točka za gozdnim narobkom...

XIX. POGlavJE

Stari Gregorin vedno bolj zori, čeprav mu Mimika streže kakor lastnemu očetu. Mladi par pa živi v tako popolni sreči, da bi ne bilo mogoče najti nikjer na svetu reči, ki bi mogla še poglobiti njuno ljubezen.

Hudi napadi nahuhe se pri Francozovem očetu Matiji čedalje bolj gostijo, tako da nekoga jutra oče zaželi gospoda. Obenem naprosi svojo bodočo snaho Mimiko, naj stopi k očetu, da se spravi in da bo imel potem čist račun pri Bogu in ljudeh. Malce osupne to poročilo Devetaka, ki kar ni mogel vsa dolga leta preboleti izgubljenе pravde, ki sta jo misla z Gregorinom zaradi tistega nesrečnega lazu. Ko pa čuje, da gre njegovemu sovražniku zares za grinte, nevtogoma obleče sukničje in se napoti k bolniku. Kar nekam nerodno mu je, ko srečava ljudi. Čeprav ni nihče razen Mimike in Gregorinovi vedel, kam in po kaj gre, se mu vendar zdi, da ga gledajo začudeni pogledi. Glejte ga, Devetaka, kako se je unesel! Namesto da bi prišel k njegovu Gregorinu, ki mu je po krivici naštel pravdo, pa speši k njemu užaljeni Devetak. Res ne more Gregorin danes iz postelje, toda imel je dolga leta časa, da bi

ponudil Devetaku roko v spravo. Da, da, vsak se enkrat unese.

»Eh! zamahne Devetak z roko. »Tudi meni bi bilo nerodno, če bi zdelal Gregorin, ne da bi se spravila. Kaj hočemo, smo pač vsi na tej poti: danes on, jutri morda že jaz!«

Stanohtna naravna katastrofa kakor tudi vsa ta neč z Mimiko sta tako spremenila Devetaka, da bi se celo samemu sebe ne poznal več, če bi prišel v razgovor s prejšnjim tako ponosnim Lojzom. Tudi na zunaj se je močno izpremenil. Še pred nekaj meseci je bil npravnost vzor krepkega in pokončnega petdesetletnika. Plaz usode pa mu je močno pobelil senca in upognil glavo.

»Bog daj dober dan in boljsega zdravja, Matija!« je pozdravil Devetak, ko je stopil v nizko sobo, kjer je v kotu ozko bronel bolnik.

»Bog daj dober dan, Lojze!« je z muko odzval Gregorin in izgnal svojo snaho, tresoč se roko Lojzu v pozdrav. »Odpustil mi, Lojze, da sem ti tedaj po nemarnem delal jezo in stroške. Toda saj veš, dokler je človek mlad in zdrav, se pač žene za vsak kamen, ki se mu zdi, da je njegov. Dovolj sem pretrpel in še trpim zaradi tega, kar sem ti storil. Pozabiva, kar je bilo, nevtičnega med nama!«

»Ne govori o tem Matija!« je sedel Devetak k bolniku na posteljo. »Zaradi mene ti naj Bog tega ne šteje v greh!« in je segel

Matiji v roko. Bolniku so se udre solze po velikih klicah:

»Bog ti...« se je hotel Matija zahvaliti Lojzu za njegovo dobro besedo, toda silen naval kašlja mu je vzel besedo in pognal svojo kri v glavo, da je stavec ves zatipel levil sapo. Ročno se je sklonil k njemu Devetak in bolnika dvignil, da se je vsedel. V tem se odprejo vrata in vstopita njuna otroka. Tudi Mimiko polijejo solze, ko vidi Francozovega očeta v naročju svojega.

»Stopita bliže!« jima pomigne Matija z roko. »Veš, Lojze, nisem bil takšen zapravljivec in pijanec, kakor so me sodili drugi. Smrt moje žene — sam si skušal isto — me je tako potrla, da sem res nekajkrat globlje pogledal v kozarec. Toda misli sem tudi na sina, da ne bo šel naravnost z mojega pogreba kar s trebuhom za Krunom. Nisem popravil hiše, ne žage, samo da sem prištedil nekaj za otroka. Tamle sezi, France, v omarico!« pokaže Matija sinu s kazalcem proti stenski omarici.

Začuden odpre France omarico in kar ne ve, če se očetu že ne bliže pred zahtevno tro. Šele sinu, kar je oče spdal, je privedoval navreč vse papirje, kar jih shrani ta omarica. Posestne goje, vsega, vsega, zemlino, pisna točila in točila, le razaj. Denarja ni našel nobenega. Da bi bilo čepenosti vsak in princel iz kakšnega slavnostnega arנית, mober denar, kar ni bilo, mogoče misliti, saj bolnik ni zapustil postelje že ves mesec. Oče je opazil zapudenost na sinovem licu, pa se je nasmehnil.

»Na zadnji steni porini povzger srednjoglastek!«

France seže z roko v omarico in res se po-

Uspešno cepljenje otrok proti davici

Davica je nevarna nalezljiva bolezen in kakor je znano, je v naši državi najbolj razširjena v dravski banovini. Ta bolezen zahteva vsako leto posebno med otroki več smrtnih žrtev, a pri ozdravljenih zapuša večkrat hude posledice.

Te bolezni se največkrat obranimo s tem, da zdravim otrokom vbrizgamo varnostno cepivo, ki jih potem varuje pred okužitvijo. V zadnjih letih so v Ameriki uvedli novo cepivo, ki ga nekaj let izdeluje tudi že šola narodnega zdravja v Zagrebu pod imenom dialpan. To cepivo daje cepljenemu otroku odpornost proti glivicam davice. Njegova velika prednost je, da je potrebno samo eno cepljenje, a ne treh, kakor je bilo to pri dosedanjih cepivih. Nadalje podeli otroku odpornost proti okuženju za dobo več let, najmanj za štiri do pet let. Otroci, posebno mlajši, prenesejo cepljenje zelo dobro in so reakcije pri njih precej lahke. Nevarno pa cepljenje sploh ni.

Dosedanji uspehi cepljenja z novim varnostnim cepivom so zelo ugodni. V Ameriki cepijo z njim do 80 odstotkov otrok. Na Madžarskem je bilo cepljenih preko enega milijona otrok z dobrim uspehom, in to po večini z dialpanom. Preteklo leto je Higijenski zavod v Ljubljani cepil skoro 20.000 otrok v srezih Ljubljani okolici, Krškem, Novem mestu in Kočevju. Kolikor moremo doslej ugotoviti, se je novo uvedeni dialpan tudi pri nas odlično obnesel.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je glede na veliko razširjenost davice v dravski banovini odredilo za letošnje pomlad obvezno zaščitno cepljenje otrok od 2. do 15. leta starosti in to v srezih Kamniku, Kranju, Litiji, Radovljici in Škofji Loki.

Starši, ki hočejo svoje otroke obvarovati pred to nevarno nalezljivo boleznijo, jih bodo brez skrbi in odlašanja privedli k cepljenju. Bolni otroci bodo s potrdilom banovinskega zdravnika cepljenja oproščeni in šele po ozdravljenju cepljeni. Cepljenje bodo izvedli zdravniki brezplačno; le za cepivo, ki se nabavlja pri šoli narodnega zdravja v Zagrebu, bodo plačali starši po 50 par za vsakega otroka. Za ubožne pa bo ta znesek plačala občina. Ostale stroške pa bosta nosila banska uprava in Higijenski zavod v Ljubljani, ki bo izvedel tudi vse cepljenje.

kaže za omarico odprtina, v katero je shranjeval ves Gregorinov rod denar in druge dragocenosti od rodu do rodu. Stara kakor rod je bila navada, da je oče povedal sinu za to skrivališče šele pred svojo smrtjo.

»Vzemi denarnico in jo prinesi sem!« mu reče oče.

Pogledi vseh visijo na denarnici iz rdečega usnja, ki je videti precej rejena. S tresočimi se rokami jo odpre bolnik in potegne iz nje šop tisočakov.

»Sodim, da jih bo osemindeset...« Se dva bi bil rad priložil, pa mi slabi časi niso pustili. Tu jih imaš, France. Vem, da si pameten in boš znal ceniti moje žulje, ki se tega denarja držijo!«

Vsi trije stojijo brez besede poleg bolnika, tako jih je presenetilo vse to. Oče pa nadaljuje obrnjen proti Devetaku:

»Vem, tudi ti ne boš odpravil Mimike praznih rok iz hiše. Če bosta pametna, jima ne bo sile na svetu. To sem mislil...«

Zunaj se zdajci oglasi zvončkov glas, ki naznanja gospodov prihod. Mimika popravi brž vzglavje. Ko se umikajo posetniki proti vratom, jim še dá Matija: »Nimam kaj posebnega na vesti, pa kmalu opraviš z Bogom!«

In res je preteklo komaj dobre četrte ure, ko se odprejo vrata bolnikove sobe ter se vsujejo noter poleg domačih tudi sosedge. Pokleknejo sredi sobe, da prisostvujejo svetemu obredu zadnje popotnice. Župnik še izpregovori nekaj tolažilnih besed bolniku, potem pa odide s cerkovnikom. Za njima se porazgubijo tudi sosedge. Le France, Mimika, Devetak in njegova mati, ki je tudi prišla za sinom, še ostanejo. Mnogo bi še

Pred 90 leti se je nehalo kmečko podložništvo

Letos poteče 90 let, odkar je naš kmet doživel gospodarsko prostost na svoji grudi. Kmet je bil tedaj privezan na grudo. Brez dovoljenja svojega zemljiškega gospoda se ni smel izseliti, drugam priženiti in tudi ne poiskati si nevesto iz druge vasi. Svoim otrokom ni smel nuditi nikdar izobrazbe. To se pravi, da ni imel nikdar osebne svobode. Kdor je hotel postati prost, je pobegnil v mesto, kjer je po enoletnem bivanju dosegel osebno svobodo.

Pred tem se je godilo kmetu nekoliko boljše. V dobi križarskih vojn je marsikdo dosegel osebno svobodo, če se je udeležil pohoda v Svete dežele, na drugi strani pa je kmečki človek tudi gnetno bolje izhajal, ker gospodarstvo se ni bilo osnovano na denarju. Stanje se je znatno poslabšalo ob pričetku novega veka, zlasti z uvedbo denarnega gospodarstva, ko ni bilo graščakom nikoli dovolj desetine. Železni bič brezsrčnih valpov mu je žvižgal po skrivljenem hrbtu, ko je po graščinskih njivah tlačanal z družino in živino. O teh žalostnih časih nam prav zgovorno pričajo mnogi stari sodni zapisniki in pritožbe kmetov na deželnega kneza in celo na cesarja.

bilo potrebno, da se porazgovorijo, toda bolnik je bil po vsem tem, kar se je pravkar dogodilo, izmučen. Zato ga pustijo v miru ter se umaknejo v kot, kjer se šepetaje pomenkujejo. France sedi ob bolnikovem zglavju in mu briše potne srage, ki se mu svetijo na licu kakor močna rosa po jasni pomladni noči. Devetak pove materi, kako veliko do to je na tihem pripravil Gregorin svojemu sinu.

»Kdo bi si mislil!« zmaguje mati z glavo. »Tako težkega zeta bi pa težavno dobil, Lojz.«

»Zares, tudi mene je presenetilo,« ji pritrudi sin. »Ni gledal na sebe Matija in tudi ni porajal na jezike, ki so opletali po njem, da je zavozil svoje gospodarstvo. Pač vsak po svoje dela in gospodarji.«

Mimika sedi za pečko in ne čuje teh pogovorov. Nepremično strmi pred sebe. Njene misli se sučejo okoli domače hiše. Zdaj, ko France ni takšen siromak, kakršen se je zdel še pred eno uro samemu sebi, njej in zlasti njenemu očetu, bi se morda dalo le tako urediti, da bi prevzela onadva Devetakovo domačijo. Ne reče, da bi moral oče s svojimi petimi križi že v kot. Ne, lepo skupaj bi gospodarili pod pametnim očetovim vodstvom. Toda zdajci se ji zagrebe v možgane misel, da je poleg ženinove siromakšine še nekaj drugega, nekaj pomembnejšega stalo med njo in domačijo: sramota, ki jo je nakopala s svojo, v očetovih očeh lahkomišelnost ljubeznijsko stoletja čistemu Devetakovemu imenu. »Težavno, pojde, težavno,« se ji izvije vzdih iz prsi. Babica jo sočutno pogleda in zašepče sinu:

»Kako dober otrok! Vidiš, hudo ji je pri

V mučenju brezpravnih kmečkih ljudi so bili pravi mojstri nekateri madžarski plemiči na slovenskih in hrvatskih tleh. Posledice krutega mučenja in izsesavanja kmečkega ljudstva so bili krvavi kmečki upori, ki so več kakor dvesto let pretresali naše dežele. Pridružila se je še turška nadloga. Zaradi slabe organizacije se kmečki punti niso posrečili, zmagala je gospoda in kmetu se je godilo še slabše. Vrhu vsega mu je po izjalovljenih puntih plj kri še puntarski davek.

Sele za časa Marije Terezije, ki je natančno določila število dni tlake na leto, in za časa njenega sina Jožefa II., ki je dal s posebno uredbo kmetu svobodo, so se začeli za kmeta boljši časi. Tudi francoska doba mu je prinesla nekaj olajšav. Medtem ko je našemu kmetu v francoski dobi (l. 1809. do 1813.) odpadla samo tlaka, desetina pa še ostala, je dalmatinski kmet dosegel popolno neodvisnost kmalu potem, ko so Francozi postali gospodarji Dalmacije.

Srbski kmet, ki se je bil ob koncu 17. in v začetku 18. stoletja naselil v Vojvodini, je bil na cesarjev ukaz oproščen tlake in desetine in zemlja je postala njegova last. V

srcu, ko vidi trpečega Matijo. S tresočo se roko pogladi babica vnukinjo po glavi. Mimika se zdrzne kakor iz globkih sanj.

»Povsem drugje so bile njene misli, kakor ste sodili, mati!« se skloni sin k materinemu ušesu. Ta samo prikimá. Ne enemu, ne drugemu pa se niti ne sanja ne, kje so bile dekletove misli.

Nov naval kašlja požene bolnika kvitšku. Duš ga in davi, toda ni več moči v njem, da bi se iznebil obilnega izpljunka, ki mu vedno bolj zaliva pljuča.

»Ne... gre...!« dahne komaj slišno bolnik. Sunkovito hropenje napolnjuje sobo, potopljeno v popoldanski jesenski somrak. Polagoma postaja hropenje slabše in utihne zdaj pa zdaj za nekaj mučnih trenutkov, ob katerih dvigneta Devetaka glavi, kakor da je že stopila k postelji bela žena. Obupno se vlečejo minute. Zdajci pa bolnik globoko vzdihne in utihne.

»Oče, oče!« vzkligne France, se skloni k očetu ter bridko zajoka. Mimika plane k njemu in še sama udari v jok. Stara Devetakovka je videla in prestala že mnogo sličnih trenutkov, pa se ji vendar tudi porosijo oči. Le Lojz stoji brez solz ob postelji in gleda z dolgim pogledom pokojnikovo mirno lice, s katerega sije zadovoljstvo, da je tako dobro opravil z ljudmi in Bogom. Vse je prišlo tako naglo, da ni nihče niti pomislil na to, da bi prižgal umirajočemu svečo. Zdajci pa se spomni Devetakovka, da so pozabili to po njenem mnenju neobhodno potrebno navado, pa potreplja vnukinjo po rami:

»Ne jokaj, Mimika! Svečo bi bilo treba prižgati pa ne vem, kje jo kaj imate.« Mimika

Srbiji pa je Miloš Obrenović l. 1815. rešil kmetijsko vprašanje z določbo, naj pripada zemlja tistemu, ki jo v resnici obdeluje, to je kmetu.

Tako je bilo kmečko vprašanje v Vojvodini, Miloševi Srbiji in Dalmaciji v glavnem rešeno že pred l. 1848. Pa je prišla pomlad narodov v burjih dneh marca leta 1848. Ponižani in razžaljeni so prišli iz vseh zakotij na dan, da zahtevajo to, kar jim gre po prirodnih človeških pravicah.

Avstrijski narodi so zahtevali poleg narodne tudi gospodarsko svobodo in ustavo. Na Dunaju in po drugih mestih in večjih krajih je prišlo do revolucijskih izpadov.

Uvedba cerkvenih davščin

Vlada je predložila narodni skupščini večje število spreminjavalnih in dodatnih predlogov (amandmanov) k finančnemu zakonu, med njimi predlog o cerkvenih davščinah: Predlog vsebuje med drugim:

»Rimskokatoliška duhovna oblastva v škofijah in župnijah imajo pravico razpisati doklado na neposredni davek, ki ga plačajo davčni zavezanci rimsko-katoliške vere. Župnije smejo v lastnem območju razpisati doklado do 10 odstotkov na neposredni državni davek brez dopolnilnega davka in davčnega dodatka, če ne morejo poravnati

Pozneje je avstrijski konstituirajoči državni zbor v Kroměřihu (Moravska) deloval v duhu ljudskih zahtev. Tako je bil med drugim sprejet tudi predlog mladega pravnika, kmečkoga sina iz Šlezije, o ukinjenju kmetškega podložništva. Po ponovni zmagi cesarskega absolutizma (l. 1851.) je med redkimi sklepi prejšnjega državnega zbora obveljal zakon o ukinjenju kmečkoga podložništva. Izvedena je bila tako zvana kmečka odveza, ki so jo oškodovanemu plemstvu plačali delno država, delno deželni zbori, delno pa kmetje sami.

Tako je naš kmet postal gospodarsko svoboden, med tem ko so mu naslednja desetletja prinesla tudi politične pravice.

svojih izdatkov iz drugih razpoložljivih sredstev. Za župnijske doklade preko 10 odstotkov kakor za škofijske doklade sploh je potrebno odobrenje finančnega ministra v sporazumu s pravosodnim ministrom. Te cerkvene doklade pobirajo organi državne uprave skupaj z državnimi davki in jih izročajo škofijam, odnosno župnijam četrtletno.

Za uradne posle rimskokatoliških cerkvenih oblastev se plača ona taksa, ki jo predsedništvo škofijskih konferenc predpiše s posebnim pravilnikom, ki ga morata odobriti pravosodni in finančni minister.«

Politični pregled

S pravo filmsko hitrostjo se je ob koncu preteklega tedna dovršil

konec Avstrije.

Na Hitlerjevo zahtevo je moral avstrijski državni kancelar dr. Schuschnigg v petek odpovedati plebiscit, ki naj bi odločil o usodi Avstrije, nato je moral še sam odstopiti. Novo vlado je v naglici sestavil dotedanji notranji minister dr. Arthur Seyss-Inquart iz samih hitlerjevcev. Že v petek ponoči je bilo ob mejah nemško vojaštvo, 100.000 mož, ki je vkorakalo v soboto v Avstrijo in bilo povsod sprejeto z velikim navdušenjem. Tudi sam nemški kancelar je prišel v Avstrijo in imel v Linzu svoj prvi govor na avstrijskih

tleh. Sprejem Hitlerja v Linzu je bil eno samo veliko zmagovalje. Na poti iz Linza proti Dunaju, kamor se je peljal z avtom, so mu po vseh krajih prirejali veličastne sprejeme, ki so se zaključili na Dunaju z viharnimi počastitvami. Z Dunaja je odstopal Hitler nazaj v München. Že v nedeljo zvečer je bila razglašena priključitev Avstrije k Nemčiji. Razume se, da je moral predsednik avstrijske republike odstopiti. Podrobneje objavljamo avstrijske dogodke v posebnem članku.

Pretekli teden so se zglasili

Slovenski napredni poslanci pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviču

Poslancem so se pridružili še senatorji dr. Kramer, Pucelj in dr. Marušič. Predsednik vlade jih je sprejel v prisotnosti ministra Novakoviča in predsednika narodne skupščine Čiriča. Poslanec Mohorič je pred-

Devetak.

Kakor se je sprizajnil s Francetom in zdaj spravi tudi z njegovim očetom, mu vendar še vedno gloje globoko v arcu tih odpor proti vsemu, kar ima kaj opraviti z Gregorini. Zato tudi še brž pristavi:

»Lepo je sicer, da je stari tako skrbno spravi sinu skupaj zares čedno doto, vendar sodim, da bi bil rajši privoščil že prej Francetu kakšen denar, da bi se mu ne bilo treba praziti po prepovedanih potih za divjačino. Vse te sramote bi ne bilo našo glavo!«

»Pusti no, Lojz, pusti!« pripomni mati. »Že spet sodiš drugim drugače kakor sebi.«

»Kako in kaj sodim drugače?« se zavzame Devetak in pogleda začuden mater.

»No, tako da pregovoraš Francetu vsakega zajca ali srno, ki ju je menda tu in tam zalezal v soseskem gozdu ali morda v škofovskem lesu. Mar nisi tudi ti kakor tvoj oče in tvoji dedi že stisnil puško pod pekrino in podrl nekajkrat srno ali celo srnjaka?«

»Ne tajim, mati!« prizna naravnost sin. »Še preden je bil lov škofovska last, je vsak pobijal zase divjačino. Tudi z novimi, vsiljenimi postavami se ni nič spremenilo: Divjačina ni ne krava in ne vol, za katerega veš, čigav je in kdo ga je vzredil. Divjad je enkrat tukaj, enkrat tam in nima pravega lastnika kakor ne soleč v Savinji, ki pride, ko se drestli o svetem Jožefu iz dalnjih vod sem, gor čez Jezove in kašte. Nikoli pa nisem zalezoval divjačine, da bi iskal pri tem denarja ali celo zasluzka.«

»Lahko je bilo tebi, Lojz!« ga zavrne mati. »Nič ti ni manjkalo doma in še si lahko žvenkljal s srebrnimi goldinarji v žepu...«

sedniku vlade obrazložil stanje slovenskega združništva po izvršeni akciji banovine za Zadružno zvezo ter je poudaril potrebo, da se enako upošteva tudi združništvo, ki ni včlanjeno v Zadružni zvezi. Izvajanja poslanca Mohoriča sta dopolnila s podrobnejšimi podatki senatorja Pucelj in dr. Marušič. Predsednik vlade je v svojem odgovoru poudaril, da bo zadevo skrbno proučil, vlada da se bo ravnala po načelu, da gospodarstvo ne pozna razvoja po politični pripadnosti. Vlada je najprej pomagala kmetu, zdaj je na vrsti združništvo in kot tretje pride na vrsto bančništvo.

V ponedeljek in torek je narodna skupščina obravnavala še finančni zakon in amandmaje, in jih sprejela. Nato pa je bil

celotni proračun v narodni skupščini končno sprejet.

Izmed prisotnih 288 narodnih poslancev je glasovalo za proračun 196, proti njemu pa 92. Zdaj pride proračun še pred senat. Z sedanje narodne skupščine se bo še nekaj dni nadaljevalo. V sredo je začela razpravljati o načrtu zakona za gradnjo in razširjenje zdravstvenih ustanov.

Spricho avstrijskih dogodkov se je francoska vladna kriza hitro zaključila in je

Blum sestavil prav za prav začasno vlado,

v kateri so zastopane skupine desnice in vse stranke ljudske fronte razen komunistov. Kakor se zatrjuje se bo pozneje poskušala sestaviti vlada narodne sloge, kakršno si v Franciji spricho zadnjih resnih dogodkov zelo želijo.

Iz Španije poročajo o znatnih uspehih frankovcev, ki so pred dnevi začeli na aragonskem bojišču ofenzivo.

Republikanske čete se že več dni umikajo. Ofenziva se vrši na 30 km dolgi fronti in so morali republikanci izprazniti vrsto mest in vasi. Od začetka ofenzive so frankovci napredovali za okoli 80 km, kar je največje napredovanje v španski državljanski vojni. Smoter frankovske ofenzive je prodor do morja in ločitev Katalonije od ostale Španije. Če se jim bo to posrečilo, še ni čisto jasno, ker se republikanske čete umikajo v popolnem redu, kolikor se da razbrati iz različnih poročil.

Na Kitajskem pa se Japonci ne morejo pohvaliti s posebnimi uspehi.

ji ni vedela dati pravega odgovora. Glasne besede so pa predramile Franceta, da je vstal in prinesel iz kamre lepo poslikano svečo, ki jo je bila kupila še njegova rajna mati pri Sv. Križu na Belih vodah.

»Takole pojedimo drug za drugim!« pravi Devetakovka, da prekine mučno tišino, ki je bila še večja, ko je stopil Devetak na klop pri peči in ustavil tiktakanje stenske ure. V tem se je vrnila Petrinka, ki si je dala zunaj v kuhinji in pri živini opravka. Nič ni vedela, da je bolnik že zdelal, zato obstoji sredi sobe in sklence roke:

»Tak jih je že vzelo...! Bog jim daj večni mir!«

»In srečno večnosti!« pristavi Devetakovka, Lojz pristopi k pokojniku, vzame iz žepa dve srebrni dvajsetici in mu jih položi na oči.

Z mrakom so prišle sosede, da umijejo in preoblečejo mrliča. Tedaj sta se Devetaka poslovila in z njima tudi Petrinka. Mimika je pa ostala pri Gregorinovi, da postreže kropilcem, dokler ne pride mlajša pokojnikova sestra, ki se je priženila dol v Nisko pri Rečici.

»Ko sta stopala Devetaka s Petrinko proti Petrinkinemu domu, kar ni dal Petrinki jeziki miru, da ne bi bila napeljala pogovor na Francetovo dediščino.

»Danes bi si pa marsikatero gruntarsko dekle obližnilo vseh deset prstov za tako bogatim ženinom. Taki tisočaki ne ležijo kar tako po smetišču. Pa še žaga in hosta. Stari jo je sicer precej izsekjal, toda svet le ostane in mlada rast na njem.«

»France bo že na onem svetu, ko bo spet bela sekira v Gregorinovi hosti!« ti oponese

»Mar nisem zato delal od zore do mraka in odleгал za dva hlapca!« ji vpade sin v besedo.

»Nihče ti tega ne prerokal!« nadaljuje mirno mati. »Le za onega mislim, ki mu ni dal oče za vse njegovo delo drugega kakor streho nad glavo in žlico pri mizi. Sam France je pravil, da si je moral, odkar je odložil šolski cekar, sam kupovati obleko, da ga ni bilo sram ob nedeljah pred cerkvijo pred vrstniki.«

»Ne tajim, da se je Francetu doma slabo godilo, toda to ga še ne opravičuje,« prede dalje pogovor Devetak. Sredi ceste se ustavi in dvigne roko. Obe ženski se okreneta in napeto čakata, kaj bo povedal.

»Ne gre tu za to, ali je podiral divjačino iz potrebe ali ne: sramota je, da je od tega živel. Noben pošten človek se ne preživlja s tatvino,« spregovori Devetak s poudarkom.

»Glej ga no, glej!« se zavzame mati. »Mar za tebe ni bila tatvina?«

»Tat vendar še ni tisti, ki je ukradel enkrat ali dvakrat, temveč tisti, ki se stalno vdaja temu poslu in še celo živi od njega,« se krčevito brani sin.

»Tak nehašta že vendar!« se vplete v pogovor Petrinka, ki je doslej samo poslušala. »Še topel je mrlič, pa mu že sponašata njegove napake. Lahko je drugega učiti, kako naj bi ravnal. Ko pa poskusiš pri sebi, vidiš, kako težavno se izvede. Jaz bi pa mislila, Lojz, da boš pač moral pozabiti vse, kar je bilo, in lepo sprejeti mlada dva v hišo. Kaj pa naj počneta dol na žagi? Mar ni sramota za nas vse, da je tvoja hči bolj za žagarskega hlapca kakor za gospodinjio pri hiši.«

(Dalje prihodnjik.)

V pokrajini Sansiju je prešla kitajska vojska v uspešno protiofenzivo

in izvojevala veliko zmago. Pognala je Japonce skoro iz vse pokrajine. Kitajci skušajo zdaj izrabiti zmago in naglo prodirajo vzdolž železniške proge Hankov—Peking. Japonci se zdaj osredotočujejo okrog mesta Shinhisanga.

Gospodarstvo

Zadovoljiv uspeh ljutomerske vinske razstave

Ljutomer, marca.

Deseti vinski sejem z vinsko razstavo, ki ga je priredila ljutomerska podružnica Vinarskega društva, je lepo uspel. Razstavljen je bilo 138 vzorcev vina, ki so obiskovalcem zelo ugajali. Na tej priložnosti se je tudi videlo in slišalo mnogo poučnega in koristnega. Razstavljalci so z materialnim uspehom zadovoljni, saj so prodali okoli 700 hl vina, po večini domačim kupcem. Zadovoljni pa bodo tudi kupci, ki so se pravočasno oskrbeli z odličnim vinom. Cene so se gibale mešanin vinom med 5 in 6 Din, sortnim pa med 6 in 8 Din za liter.

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. V Novem mestu so se trgovali za kg žive teže: voli po 5; krave

klavne pa po 3,50 do 4 din. Pujski so se precej podražili. Cena pršutnikom je bila 6—7 din za kg žive teže. Na sejmu v Celju pa so se prodajali za kg žive teže: voli I. po 5,50 do 6, II. po 5 do 5,50, III. po 4,50 do 5, telce I. po 5,50 do 6, II. po 5,50, III. po 4 do 5, krave I. po 4 do 5, II. po 3,50 do 4, III. po 2,50 do 3,50, teleta I. po 5,50 do 6,50, II. po 5 do 5,50, prašiči speharji po 9, pršutarji po 7 do 8 din. Goveje meso I. prednji del 11, zadnji del 12, II. prednji del 10, zadnji del 12, III. 10, svinjina 14 do 16, slanina 15 do 16, svinjska mast 16 do 17 din za kg.

KRMA. Na sejmu v Celju so prodajali seno po 50, slamo pa po 35 Din 100 kg. V Konjicah je bilo seno po 40 Din.

JABOLKA. V Konjicah so se trgovala jabolka I. po 400, II. po 200, a v Celju I. po 300, II. po 250 Din za 100 kg.

KROMPIR. V Konjicah se je trgoval po 100, a v Celju po 90 Din za 100 kg Krompir, ki ga bo letos še primanjkovalo, ima sploh zelo različno ceno.

SIROVE KOŽE. V Celju so bile za kg sirove kože: goveje po 8 do 12, telečje po 12 do 14, svinjske po 6 do 8 Din.

MED. V Celju se je trgoval čisti med po 20 do 22 Din kg.

KOŽUHOVINA. Že prvi letošnji sejem s kožuho vino divjačine na prostoru Ljubljanskega velesejma ni posebno uspel. Pa tudi drugi je bil slab. Nekaj lepih lisic je bilo prodanih po 120 do 140 Din. Nekoliko bolj živahno je bilo pri dražbi kun. Cena lepim kunam zlatičam se je sukala med 800 do 850 Din. Kune belice so plačevali po 400 Din. Največ je bilo prodanih dehorjev za ceno 70

do 80 Din. Jazbeci so dosegli 70 Din, divje mačke pa 50 Din. Veverice so plačevali po 6 Din, med tem ko za kože divjih zajcev ni bilo zanimanja.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 15. t. m. v devizah (s pristeto premijo):

1 holandski goldinar za 24.06 do 24.21 Din;
1 nemško marko za 17.39 do 17.52 Din;
1 angleški funt za 215.53 do 217.58 Din;
1 ameriški dolar za 43.01 do 43.37 Din;
100 francoskih frankov za 131.27 do 132.71 Din;
100 češkoslovaških kron za 151.09 do 152.19 Din;

100 italijanskih lir za 226.94 do 230.02 Din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 464 do 464.50 Din. Avstrijski šilingi so bili v ljubljanskem zasebnem kliringu po 8.25, nemški klirinški čeki pa po 14.35 Din.

Sejmi

20. marca: Bogojina, Dravograd, Ig, Kočevje, Kranjska gora, Sv. Trojica v Slovenjgoricah;

21. marca: Rogatec, Sv. Ožbolt (celjski srez), Šmarjeta pri Laškem, Velika Pirešica (Pernovo), Mirna Peč;

22. marca: Grahovo pri Cerknici, Metlika;

23. marca: Smartno ob Paki, Vitanje, Ziri;

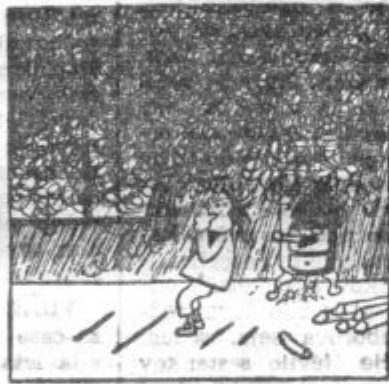
24. marca: Veliko Mraševo;

25. marca: Sv. Lenart pri Slov. goricah;

26. marca: Dobova pri Brežicah, Lukovica, Rakičan, Teharje, Celje.

27. marca: Lendava;

28. marca: Nadlesk pri Ložu, Litija;

Frank Frost:

Neznanka s tančico

Kriminalni roman.

»Deset minut. Ko se je vrnila, je rekla naj jo popeljem v mestno četrt Kingston in naj obstanem na južnem koncu Putnevskega mosta, češ da jo bo tam najbrž nekdo čakal, ki se bo potem peljal z njo. No, in res se je tako zgodilo. A čuden prijatelj je bil to za tako odlično damo. Oblečen je bil kakor delavec in v ne posebno čisto obleko. Rekla mu ni ničesar, samo nagnila se je iz vozila in mu pomignila. Mož je skočil noter in peljali smo se naprej. Obstali smo pred nekim krojaškim salonom v Kingstonu in tisti delavec je stopil vanj.«

»Čigav krojaški salon?«

»Na to nisem pazil, toda vem, kje je, in ga lahko najdem.«

»Dobro. Pripovedujte dalje.«

»No, čez nekaj časa se je delavec spet vrnil in nekaj rekel dami. Dama je nato izstopila in mi plačala vožnjo. Možak je šel zatem nazaj h krojaču, a dama je odkorakala po cesti naprej.«

»Ali ju niste potem več videli?« je vprašal Foyle.

»Pač, gospod!« se je oglasil nepričakovano odgovor. »Peljal sem se proč, nato sem še malo južinal in ko sem se vozil mimo kingstonske železniške postaje, sem videl damo poleg velikega avtomobila. Govorila je s šoferjem. Najprej sem mislil, da je šofer tisti delavec, a potem sem opazil, da le ni bil. Držal se je mnogo bolj pokoncu in bolj oblečen je bil.«

»Ah! Ali nam ga lahko opišete? Veste morate številko avta?«

»Mož se je popraskal za ušesi. »No, tako navaden človek je bil. Nisem si ga dobro ogledal. Avto je bil A 1245 — veliko, rjavo vozilo in odprto.«

»Dobro!« je menil Foyle. »To za enkrat zadostuje. Stopite na dvoršče in počakajte s svojim avtom, dokler ne dobimo koga, ki se bo peljal z vami v Kingston. Toda pogovora z nami ne smete nikomur omeniti.«

Ko so se zaprla za šoferjem vrata, sta se srečala pogleda obeh uradnikov. »Vi sami se boste morali peljati v Kingston,« je rekel Foyle. »To je sveža sled. Vi imate številke bankovcev, ki si jih je zapisal Maxwell v banki. Ugotovite, ali je katere izmed teh bankovcev prejel krojač. Po mojem naziranju je lady Helena iz glavne pošte telefonirala kakšni avtomobilski tvrdki, naj pošlje iz Londona avto v Kingston. On si je kupil v krojaškem salonu drugo obleko in ga je avtomobilskega izvoščaka iz previdnosti opustila. Res sreča je, da je mož opazil avto, toda ni zanesljivo, da je od njega ravedena številka prava, saj ni imel vzroka, da bi si jo natančno zapomnil. Vsekako pa jo bom javil predmestnim policijskim uradom in jim naročil, naj pazijo. Med tem naj kdo obišče velike avtomobilske tvrdke in natančno ugotovi številko. Iz Kingstona mi potem telefonirajte, da vam bom povedal, kako je z zadevo.«

Green je že držal kljuko, ko se je obrnil in vprašal: »Bog ve, ali se je peljala z njim.«

»Najbrž ne, ker bi bilo to prenevarno. Sicer pa bomo to izvedeli. Taylorju sem naročil, naj takoj telefonira, kakor hitro se lady Helena vrne domov.«

Foyle je pozvonil in vprašal vstopivšega uslužbenca.

»Da, gospod načelnik,« je odvrnil uslužbenec. »Pred pol ure je javil, da se je lady Helena Meredithova vrnila domov.«

»No, pojdite zdaj, Green. Rad bi šel z vami, toda ne morem zapustiti Londona. Bog ve, kako boste opravili. Mnogo sreče!«

Ko je Green šel, je Foyle še razno naročil, nato pa stopil v sobo policijskega direktorja. Sir Hilary Thornton mu je ponudil cigaro in rekel: »Veseli me da ste prišli k meni. Pravkar sem mislil na ta primer. Kako je?«

»Nekaj več upanja že imamo,« je odvrnil Foyle. Nato je sedel, nekajkrat pihnil v zrak tobakov dim in začel pripovedovati.

Sir Hilary je stopal z rokami v žepih po sobi gor in dol ter pazljivo poslušal.

»Čas je, da bi zadeva že prišla z mrtve točke,« je pripomnil, ko je Foyle končal pripovedovanje. »Že dvakrat sem ureložil mrliškoogledno obravnavo, a ko se bo vršila, ne bomo več mogli skrivati mrtvečevega pravega imena.«

»Še osem dni imamo časa,« je dejal Foyle. »Tokrat se je Grello komaj posrečilo ubežati. Se zmerom mislim, da ga bomo prijeli. Green je trdovraten, samo da ima sled.«

Policijski direktor je vstal. »Vi drugače niste tako v svesti si zmage, Foyle. Ali se zmerom verjamete v Grellovo krivdo. Nikar

Drobne vesti

Dodatni izpit zidarskih mojstrov za betonska dela. V smislu pravilnika o obsegu in razmejitvi gradbenih obrti, ki je bil uveljavljen 21. marca lani, morajo zidarski mojstri, ki so pred tem dnevom opravili izpit za zidarske mojstre, opraviti še poseben izpit iz betonskih del, da dobe pravico za izvrševanje betonskih del. K izpitu se morajo prijaviti tudi oni zidarski mojstri, ki jim je bila izdana koncesija po zakonu iz leta 1893, toda le v primeru, če hočejo ta dela izvrševati izven Slovenije in Dalmacije. Oni zidarski mojstri, ki žele delati ta izpit, se morajo k izpitu prijaviti na Zbornico za trgovino obrt in industrijo v Ljubljani najkasneje do 21. t. m. Prijavi je priložiti izpričevalo o opravljenem izpitu za zidarskega mojstra, kolek za 20 din in kolek za 10 din, za izpitno takso pa je zbornici poslati znesek 450 din. Izpiti bodo ob koncu aprila ali v začetku maja, o čemer bodo kandidati še posebej obveščeni. Izpitna snov pismenega in ustnega dela izpita bodo predmeti, označeni v uredbi o opravljanju izpitov za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, člen 17., odstavek 1. (točke 1., 2., 3. in 4.), in odstavek 2. (točke 1. in 2.) v zvezi z betonskimi deli.

Veliko domače posojilo za državo. Po predlogu novega finančnega zakona se pooblašča ministrski svet, da sme zaradi izvajanja programa velikih javnih del, melioracije in kolonizacije, za postavitev javnih zgradb in za potrebe državne obrambe skleniti na domačem trgu dolgoročno posojilo do zneska štirih milijard dinarjev s šestodstotnimi obrestmi.

Carine prost uvoz žvepla in žveplenega cveta. Z odlokom finančnega ministra je dovoljen za dobo šestih mesecev počenši s 4. t. m. zopet prost uvoz žvepla in žveplenega cveta.

D O P I S I

IVANJKOVCI. Gasilska četa si je omislila motorno brizgalno in bo postavila tudi stolp za sušenje cevi. Blagoslovitev bo na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija. — Ugodno vreme je omogočilo, da smo po vinogradih že opravili rez in druga dela. Zaradi slabih vinskih letin v preteklih dveh jesenih ni-

mamo več mnogo vina v zalogi. Vendar je tudi pri teh skromnih zalogah nastopil zastoj v trgovanju, odkar se izvaja novi pravilnik o banovinski trošarini. Vino letnika 1937 je izredno dobro in prijetnega okusa.

MALA NEDELJA. Sokolska četa priredi v nedeljo 27. t. m. ob pol 16. v svojem domu materinsko proslavo s krasno mladinsko igro »Desetnikom in sirotico«. To prireditev bomo obiskali od blizu in daleč v obilnem številu.

MARTINOVSKI VRH PRI ŠTRIGOVI. Nedavno sta proslavila zlato poroko tesarski mojster g. Ivan Ambruš, rojen l. 1862, in njegova žena Alojzija, rojena Levačičeva l. 1857. Še mnogo let!

NOVA SELA PRI KOČEVJU. Sokolska četa je imela nedavno glavno letno skupščino, ki jo je vodil starešina brat Štampfelj Matija. V svojem govoru se je starešina najprej spomnil blagopokojnega borca za svobodo slovenskih narodov prvega predsednika češko-slovaške republike dr. Masaryka, čigar spomin so navzočni počastili stoje in zaklicali »Slava«. Potem se je spomnil tudi umrlega brata Marinča Adolfa iz Ajblja kot zelo vestnega člana naše odinice in na kratko orisal delovanje v četi, pri čemer je omenil petletnico društvenega obstoja, ki se je proslavila z javnim nastopom in razvitjem prapora. Po prečitani sokolski poslanici so podali četni funkcionarji poročila, ki so bila z odobravanjem sprejeta. Pri volitvah je bila ponovno izvoljena skoraj vsa prejšnja uprava s starešino bratom Štampfeljem Matijo, posestnikom iz Banje Loke.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Preteklo nedeljo popoldne je oživel naš griček ob posetu mladine, ki se je iz okoliških vasi zbrala v gostoljubni hiši g. Zadravca, da prisostvuje 8. rednemu občnemu zboru Društva kmečkih fantov in deklet. Zbor je vodil predsednik g. Tomažič, ki je v uvodu imel lep govor o smislu in smotrih mladinske organizacije na vasi, nato pa v predsedniškem poročilu orisal društveno delo preteklega leta in ovire, preko katerih je moralo iti društvo, da je izvedlo toliko obširen načrt, kakor je bilo razvidno iz podrobnih poročil tajnika, blagajnika, načelnikov posameznih odsekov in nadzornikov. Lani je bilo devet rednih in ena izredna odborova seja, sedem članskih sestankov, večje število sestankov posameznih odsekov: ženskega, dramskega, gospodarskega, smučarskega in kolesarske-

ga, štiri javna predavanja, Gubčeva proslava, dve gledališki predstavi z enim gostovanjem, trije izleti, kmečki tabor s sprevidom in srečolovom, tekma koscev, kolesarska dirka, sadna razstava in družabni večer. Jurij Cestnik je po iskrenem tovariškem pozdravu in čestitkah društvu na lepih uspehih pozival na nadaljno vztrajnost. Novi odbor sestavljajo: Jožko Tomažič, predsednik; Albin Zabavnik, podpredsednik; Micika Zorjanova, podpredsednica in načelnica ženskega odseka; Ivan Štampar, tajnik; Jože Mlinarič, tajnikov namestnik; Matija Čurin, blagajnik; načelniki odsekov: Branko Zabavnik dramskega, Zdravko Zabavnik kolesarskega, Peter Puklavac smučarskega; odbornice: Micika Zabavnikova, Franciška Štamparjeva, Ivana Čurinova in Vida Zadravčeva; namestniki Karel Dečko, Lojzika Lukmanova, Mimika Mavričeva in Anton Čurin; nadzornika Franjo Puklavac in Franc Šnajdar. Sledila je izvolitev delegatov za občni zbor zveze in pododbora ter se je določila članarina 5 Din letno za redne in podporne člane. Z živim zanimanjem vseh prisotnih se je sestavil obširen in pester delovni načrt za delo v bodoči sezoni. Po iskrenem prijateljskem kramljanju se je mladina razhajala vedrih obrazov, s katerih sta se brala zadovoljnost nad storjenim delom in odločna vztrajnost. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva priredi v nedeljo 13. t. m. popoldne v šoli predavanje o sadjarstvu in sadjarjevih opravljenih pomladi. Predaval bo Jakob Znidarič. Vabljeni vsi sadjarji! Sledilo bo potem ob pol 3. uri istotam predavanje o zemljiški knjigi. Predaval bo g. dr. Milan Sljanec iz Ormoža. Pridite vsi!

ST. JANŽ NA VINSKI GORI (Smrtna kosa). Dne 10. t. m. smo pokopali 82 let starega preužitkarja Franca Petka, po domače Smolakovega očeta. Rajniki je l. 1935. slavil zlato poroko z ženo Vincencijo, ki je pa že dobro leto pozneje umrla. Pokojnik je bil do zadnjega pri polni zavesti in je previden s sv. zakramenti zaradi starosti mirno zaspal za večno. Vsem, ki so rajnega spremlili na zadnji poti, se najlepše zahvaljujejo sinovi, hčer, snaha in ostali sorodniki. Naj blagemu očetu in mami sveti večna luč!

VIDEM PRI KRŠKEM. Gasilska četa si je za časa načelovanja g. Novaka Ivana postavila leta 1888. lasten dom. Težavna je bila pot do uspeha, ker četa ni razpolagala z denarnimi sredstvi. Treba je bilo mnogo po-

ne napravite kakšne napake! To bi bilo hudo, saj je Grell mož odličnega položaja.

»Jaz za enkrat ne mislim ničesar drugega kakor to, da Grell ve, kdo je morilec,« je Foyle odvrnil dvoumno. »S Pinkertonovo pomočjo sem natančno poučen o Grellovem prejšnjem življenju. Mož je marsikaj doživel, preden je postal milijonar. Eno pa govori le dobro žanj: čeprav je na vseh koncih sveta imel opravka z lopovi, se vendar ni nikoli zapletel v umazanost. Jutri ali pojutrišnjem bom imel v rokah tudi življenjepisa Abramoviča in Conditia, kar nam bo posredno precej pomagalo.«

»Že vidim, da nočete čisto odkrito govoriti,« je pripomnil sir Hilary. »Kaj pa mišlite o sežganem pismu?«

»To bi bilo važno dokazilo, če ne bi bilo sežgano. Nепrestano tuhtam, katere besede manjkajo. Nisem si še na jasnem, ali sem jih pogodil.«

»Potem vas pa nočem dalje časa zadrževati, Foyle,« je rekel policijski direktor.

Ko se je Foyle vrnil v svojo delovno sobo, je odklenil med oknom stoječo omaro z listinami in vzel z nje pivnik, ki ga je bil izmaknil s Helenine pisalne mize. O tem ni bil še ničesar povedal direktorju. Zdaj je opazoval pivni list in ga postavil pred ogledalo, ki je prav razločno pokazalo besedo »Burghley«.

»To bo že zadostovalo,« je zamrmral predse in spet shranil papir.

Nato je poiskal akte o umoru v Grellovi hiši in jih je vse natančno pregledal. Videl je, da je v zadevi še mnogo nejasnosti in da bo treba še mnogo potrpežljivosti, preden bo slika popolna.

Na vrata je potrkal, vstopil je uradnik in javil gospoda Freda Trevelyana.

»Fred Trevelyan? Kdo pa je to?« je vprašal Foyle razmišljeno.

»Tako se je najavil,« je odvrnil uradnik.

»Jaz bi ga imenoval 'Freda Holandca'.«

»A tako! Naj vstopi.«

Fred, Holandec, je bil videti zelo eleganten, ki je dostojanstveno prikorakal v sobo s svetlim cilindrom pod pazduho. Foyleove oči so bile polne dovtipnosti.

»Kaj bo novega, Fred?« je vprašal Foyle.

»Sedite. Ali imate v načrtu kak pohod?«

Fred je napravil obraz užaliene nedolžnosti. »O ne, gospod Foyle,« je rekel zelo resno. »Rad bi vam samo nekaj povedal.«

»To je zelo lepo od vas! Kaj pa se je zgodilo?«

Žepni tat Fred se je sklonil in zašepetal: »Danes sem videl Goldenburga!«

»Ali ste ga morda srečali v Kingstonu?«

Fred je ostrmel. »Da!« je rekel. »Odkod pa to veste? Tam onstran Kingstona je bilo.«

»Uganil sem!« se je zasmeljal Foyle. »Ali ste z njim govorili?«

»Nisem mogel. Peljal sem se s prijateljem v majhnem avtu na sprehod in je v svojem ogromnem avtomobilu pridiral mimo mene, kakor bi bil drl ves pekel za njim. Prav nič ni pokazal, da bi bil naju spoznal. Njegov avtomobil je bil rjav in odprt. Številke zaradi prahu nisem videl. Samo A sem opazil.«

»To že vemo,« je dejal Foyle. »A je kljub temu prav lepo, da ste nam prišli to javiti. Tega vam ne bom pozabil, Fred.«

Ko je Fred zapustil sobo, je prinesel nekdo čaj s pecivom. Ura je kazala skoro že

sest. Ko si je uradnik natočil drugo skodelico, je zazvonil telefon.

»Liverpool kliče,« je javil telefonski uslužbenec. »Pri telefonu je gospod Blake. Ali boste govorili z njim?«

Pri telefonu je zaslišal Foyle glas moža, ki ga je bila prezvičala knežna Petrovska. »Ali je tam gospod Foyle? Tu Blake. Mi smo Petrovski spet na sledu. Odkrili smo, kje je stanovala. Izdajala se je za gledališko igralko. Neki tukajšnji policist jo je odkril in me je poklical, da sem lahko ugotovil, ali je prava. Toda gotovo je zaslutila, da smo ji za petami, zato je najela avto in se odpeljala. Mi se peljemo za njo. Samo pol ure je pred nami. Brzojavili smo na vse strani, naj pazijo na ceste.«

Načelnik kriminalne policije je malce zakašljal. »Torej naprej, Blake. Morda bi bilo dobro, če bi tokrat med potjo ne kadili.«

XXIV. POGlavJE

Lady Helena je sedela pri sobni peči in čakala napovedanega Heldonu Foylea. Da je Foyle napovedal obisk zdaj, ko je bila pravkar dobila zvezo z Grelloom, jo je navdajalo z neugodnim občutkom. Toda nj se kesala, da je bila Grello pomagala, temveč jo je to celo navdajalo s ponosom. Foyle pač tega ne more vedeti. Zadoosti previdno je ravnala. Lahko pa seveda sumi. Po vsestranskem premisleku je sklenila, da Foylea sprejme. To je gotovo dobro. Če bi se branila, sprejeti ga, bi Foyle morda zasumil kakšne neurijetne reči. Ničesar se ji ni treba bati. Grell je srečno pobegnul in sama ga ne bo izdala.

Sprejela je Foylea hladno, toda vljudno, ko ji je bil ob šesti uri javljen.

irtvovalnosti, ki je po triletnem nabiranju prispevkov rodila uspeh. Dom se je postavil. Letos je 50 let, odkar stoji dom. Tudi letos, ko se slavi ta jubilej, četa nima sredstev, da bi mogla stari dom nadomestiti z novim, ker je stari že odslužil. V ta namen se je pri četi osnoval pripravljalni odbor za gradnjo novega doma s predsednikom g. dr. Bogatajem Jožetom na čelu. Odbor bo skušal kakor predniki pred 50 leti z denarnimi darovi postaviti nov dom. Iz tega razloga bo odbor začel nabiralno akcijo z nado, da nihče ne bo odrekval svoje pomoči.

VUHRED. V naši občini je precej naročnikov »Domovine«, s katero smo prav zadovoljni, saj vidimo, da je to pošten list, ki navaja le k dobremu. Zato se ne moremo dovolj načuditi, kadar slišimo s prižnice, da je to brezverski časopis. Še nikdar nismo brali v njej kaj takega, kar bi le oddaleč spominjalo na brezverstvo. Zato ostanemo vsi zvesti naročniki in še novih bomo dobili. Mi smo pošteni in pravicoljubni ljudje, zato odločno obsojamo vsakogar, ki laže in obrekuje, pa naj bo to kdorkoli.

Domače novosti

* **Novi senatorji.** S kraljevim ukazom so bili imenovani štirje novi senatorji, po en Slovenec, Hrvat, Srb in musliman. Slovenski senator je g. dr. Fran Kulovec, glavni tajnik banovinskega odbora Jugoslovanske radikalne zajednice za dravsko banovino. vsa voda izloči iz mila.

* **»Koroški Slovenec«** ustavljen. Nova avstrijska oblastva so iz neznanih vzrokov prepovedala izhajanje tednika »Koroškega Slovenca«, ki je izhajal vsa leta po vojni na Dunaju in bil glasilo Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem. Urednik g. Vinko Zwitter pa je bil aretiran.

* **Sprejem v občo državno bolnišnico v Ljubljani omejen.** Zaradi nujno potrebnega čiščenja na kirurških oddelkih se bodo prihodnih 10 dni (od 15. t. m. dalje) na omenjenem oddelku sprejemali samo bolniki, pri katerih bi izostanek takojšnjega posega utegnil imeti usodne in nepopravljive posledice. Nadalje se bo iz tehničnih upravnih razlogov splošne sprejem bolnikov tudi na druge oddelke tukajšnjega zavoda omejil na najnujnejše primere. Prebivalstvo zlasti iz bolni od-

daljenih krajev se zato resno opozarja, da ne bo imelo nepotrebnih izdatkov, naj se obrača neposredno do uradnih in zasebnih zdravnikov. Če gre za večdnevno zdravljenje, pa naj gredo bolniki v manjše bolnišnice svojih okolišev.

* **Vojvodinski nemški delavci so šli na delo v Nemčijo.** V Nemčijo je nedavno odpotovalo na sezonsko delo preko 1500 nemških naseljencev Srema in Vojvodine. Ti sezonski delavci imajo v Nemčiji zagotovljeno popolno oskrbo, v denarju pa bodo služili na mesec okrog 650 dinarjev.

* **Vsa vas je prestopila v starokatoliško cerkev.** V Dalmaciji v vasi Dobrnica pri Medovdolcu je vladal že dalje časa spor med vaščani in medovdolskim župnikom. Vaščani so namreč z lastnimi sredstvi zgradili cerkev in so zahtevali, da mora priti župnik ali kaplan vsaj ob nedeljah k njim maševat. Župnik tega ni hotel in je prihajal le vsak mesec enkrat. Zdaj so vsi vaščani, okrog 500 po številu, izstopili iz katoliške in prestopili v starokatoliško cerkev, ki jim je takoj poslala svojega duhovnika. Čeprav jim zdaj nočejo nič več slišati o povratku v rimskokatoliško cerkev.

* **Najdba starega okostnjaka.** Na posestvu posestnika Antona Malija na Tratah pri Velki v Slovenskih gorah so delavci kopali studenec. V globini 60 cm so trčili na okostnjak srednje starega moškega. Oblastva so takoj uvedla poizvedbe. Banovinski zdravnik dr. Kapralov je dognal, da je okostnjak ležal v zemlji najmanj 40 do 50 let. V zvezi z najdbo okostnjaka so se razširila po vsej okolici najrazličnejša ugibanja. Prevladuje mnenje, da gre morebiti za kakšen zločin.

* **500 din globe za »svinjski slovenski jezik«.** V javnosti je z odobravanjem odjeknila vest, da je sresko načelstvo v Dravogradu obsodilo lesnega prekopčevalca F. V. na 500 din globe, ker je nekemu Marenberžanu rekel »svinjski slovenski jezik«.

* **Okostje orjaške predpotopne živali pri Kamniku.** Nedavno so začeli Nevljico pod Nevijami regulirati. Struga dela pod cerkvijo izredno cster ovinek, pa so se odločili vijugo odpraviti z ravnim prekopom. Ko so začeli delavci kakih 150 metrov od cerkve kopati, so našli v flocvi na ogromno kost. Poslali so krse kosti inspektorju g. Sadnikarju, ki je ugotovil, da gre za stegnico ogromne predvodne živali mamuta, katerega sledi v Srednji Evropi še niso odkrili. Odkonava-

nja sta se zdaj kotila akademski slikar g. Stane Cuderman in medicinec g. Niko Sadnikar, ki jima pomaga tudi slušatelj prava g. Cerer. Kaže, da se jim bo posrečilo izkopati vse okostje te orjaške živali.

* **Korpar Rezi, Teorija o dnevih plodnosti in neplodnosti.** Knjižica je pisana zelo poljudno in vsem razumljivo in bo njeno poznavanje vsem zelo koristilo, zlasti pa našim ženam. Knjižica stane 2 Din. Naroča se pri ge. Korpar Rezi, Celovška c. 56, Ljubljana.

* **Obupno dejanje nezakonske matere.** Te dni se je v Črešnjevcih pri Gor. Radgoni odigrala strašna žaloigra. Pri Jaušovčevih so si bili že dalje časa v medsebojnem nesoglasju. Tako so se tudi dan pred usodnim dnevom sprli. Oče je hčer Julijano nekoliko ozmerjal in ji naročil, da mora od hiše s svojim nezakonskim 9letnim sinom Jakobom. Hčer je ta groznja zelo razburila. Drugo jutro nekaj pred sedmo uro je zbudila Julijana svojega otroka kakor običajno, da naj se pripravi za šolo. Otrok je res vstal. Starši Julijane pa so med tem šli na delo. Julijana je takoj, ko je otrok vstal, pripravila vrvo, jo navezala na tram pod stropom in otroka na nasilen način spravila na stol. Nato mu je vrgla vrvo na vrat in stol izpodmaknila, da je otrok obvisel na vrvi. Po tem strašnem dejanju se je z drugo vrvo obesila tik otroka še sama. Ta čas so prišli domov starši in šli klicat Julijano in otroka k zajtrku. Ker se ni nihče odzval, so stopili v sobo. Nudil se jim je strašen prizor. Našli so tudi poslovilno pismo, v katerem pravi Julijana, da sta s sinom napravila prostor ostalim.

* **Mladiči rekruti!** Oni, ki ste potrjeni ali skrajšanega roka službe čimprejšnjega vstopa v kader ali odložitve službe v kadru informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Tudi vsa ostala vojaška pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 Din.

* **Šest poslopij je zgorelo.** V noči na nedeljo je najbrž s kakšnim razstrelivom zanelila zločinska roka rano zjutraj ogenj v gospodarskem posloju posestnika Klinca Jožefa na Vačah. Ker je bril veter, je genj zašel tudi Klinčevo in sosedno hišo, ki je last župne cerkve na Vačah. Veter je iskre zanašal naprej ter se je ogenj razširil še na

»Zal mi je, da ste bili davi tu, ko sem bila odsotna po opravkih,« je začela in se je malomarno naslonila na hrbet stola. »Če bi bila vedela, da me obiščete, bi bila počakala doma.«

»Pogovor z bankirjem se včasih ne da odložiti,« je odvrnil uradnik vljudno.

Helena je zardela, »a je hitro odvrnila: »Z bankirjem? Nisem bila pri bankirju.«

»Oprostite,« je rekel. Njegov glas je bil nekoliko čuden. »Domisljal sem si, da ste bili v banki. Mislim, da ste vnovčili ček za 200 funtov, izplačljiv prinosilecu.«

Skušala je prikriti strah, ki se je porajal v njej, zato ga je smehljaje se posledala. »No, in če se je to res zgodilo?« je dostavila. »Zdi se mi, da moje zasebne denarne zadeve brigajo le mene samo. Ali mi morda hočete očitati zapravljenost?«

»Morda,« je odgovoril Foyle. »Ali se ne bi odkritosrčno pogovorila?«

Vstala je, tako da je z viška gledala nanj. »Da, da, tudi jaz si želim odkritosti. Sem le dekle in ne morem razumeti vašega početja.«

»Prav nič, slabi ljudje nismo,« je rekel smehljaje se. »Prav dobro razumemo, da ste le dekle in da se kljub nenavadni nadarjenosti daste spriči nenadnih domislekov zavesti, oprostite mi, k nespametnim dejanjem. Že večkrat sem poskušal svetovati vam, kakor bi svetoval svoji lastni hčeri. No, spet vam želim svetovati, dobro svetovati. Natančno mi obrazložite, kaj ste delali davi, ko ste bili zunaj: s kom ste se sestali, kaj ste z njim govorili in kje ste bili.«

Mala sobna ura je glasno tiktakala. Helena je opazovala konice svojih čevljev in se zdajci začela smejeti.

»Vi ste strašno nezaupljiv človek,« je rekla. »Toda, če vas to tako zelo zanima, vam bom povedala. Šla sem v banko in se potem peljala k svoji šivilji, kjer sem plačala račun in pomerila novo obleko. Potem sem še nekaj drugih reči nakupila. Ali hočete imeti to izjavo zapisano?«

Foyle je ostal miren. »To je nesmisel, lady Helena,« je odvrnil prijazno. »Hotel sem vam nuditi priložnost, da bi čisto odkrito povedali, kaj ste vse storili, ko ste bili davi prejeli pismo Roberta Grella.«

»Torej je to pravo zasliševanje?« je odvrnila. Foyle je prikimal. Opazoval je, kako se izražal na njenem obrazu menjuje.

»Ne čutim se kriva in vam zato ne priznam pravice zasliševanja,« je nadaljevala trmasto. »Bodite pozdravljeni, gospod Foyle.«

Stopila je s ponosno vzdignjeno glavo proti vratom. Toda Foyle je pred njo dosegel vrata in se s hrbtom naslonil nanje.

»Lady Helena, verjemite mi, da je boljše za vas, če me poslušate,« je rekel tako prepričevalno, da je obstala. Stopil je k njej, jo prijel za roko in jo nežno povedel nazaj na njen stol. Saj pri vesji svoji modrosti in lepoti ni bila nič drugega kakor samovoljen otrok!

»Odgovorite mi na vprašanje,« je začel zelo resno. »Ali je vam izplačani ček podpisal vaš oče ali pa ste vi sami podpisali njegovo ime?«

Helena je planila pokoncu in roke so se ji skrčile v pesti.

»Da, sama sem zapisala očetovo ime,« je rekla tresoča se od jeze. »Denar sem nujno potrebovala, a očeta ni bilo doma. Oče bi

se bil brez oklevanja sam podpisal, če bi bil tu!«

»Pomirite se vendar, prosim,« je odvrnil. »Sedite in zberite svoje misli, lady Helena. Nato pa se odločite, ali mi hočete povedati, zakaj ste tako nujno potrebovali denar. Zakaj niste mogli čakati eno ali dve uri do povratka očeta. Odgovorite po resnici! Pomislite samo, da lahko resnico vaših izjav preizkusim.«

Helena je negibno sedela in ni odgovorila besedice.

»Morda boste odgovorili, če vam povem, da je v dvema izmed bankov, ki ste jih prejeli na vaš ček v banki plačal neki mož v delavski obleki nekemu krojaču v Kingstonu za obleko in plašč?« je menil čez nekaj časa.

»Vi... to... veste?« je vzkliknila s hrupnim glasom.

»Vem. Pa še več vem. Vem tudi, da je šel Grell prej k siru Ralfu Fairfieldu, preden se je obrnil na vas. Ali vam ni povedal tega?« Helena je molčala. »Vem tudi, da je Grell zapustil London. Kam se je odpravil, veste samo vi. Ali mi hočete to povedati?«

Helena je odkimala. »Tega ne storim in ne morete me prisiliti, da vam povem,« je odvrnila z zadržano strastjo. »Ne tožen je. Vi veste to! Lahko me postavite na pranger in poeste vsemu svetu, da sem konar. Is pučpis na čeku, vendar me ne boste pripravili do tega da poženem Grella v smrt.«

Foyle je vzel klobuk in rokavice. Njegov obisk ni uspel.

(Dalje prihodnjič.)

gospodarsko poslopje posestnika Indolfa Alojzija. Požar je še uničil Indolfovo hišo, sušilnico in precej sadnega drevja posestnika Končarja Jakoba. Na kraj požara so prihitali gasilci z Vač in kmalu za njimi gasilci iz Hoteča. Gasilci so požar omejili in ostali na straži do nedelje opoldne. V skrinji pri Indolfu je zgorelo tudi 7000 din. v bankovcih, ki so bili last brata Franceta, kateremu je vrhu tega zgorelo še pet oblek. Pri gašenju se je ponesrečil Indolfov brat Anton. Ta požar je spet tudi pokazal, kako nujno potrebno je, da dobi trg Vače vodovod, ker vodnjak sredi trga za primer požara ne more dati potrebne vode. Orožniki z vso vneto zasledujejo zločinca.

* **Zgoden modras.** Z Zidanega mosta nam pišejo, da je že februarja naletel na modrasa železniški delavec Kresnikar Edvard in ga ubil. Vsekako se je modras pojavil malo prej z godaj.

* **Dva velika požara pri Račah.** Prvi je nastal v Sp. Gorici na gospodarskem posloju Jakoba Predikake. S pomočjo sosedov so rešili gospodarsko orodje in vozove. Prihitali so tudi domači gasilci, ki pa so imeli svojo motoriko v popravilu v Mariboru. Šele, ko so prišli gasilci iz Podove in Škol, se je posrečilo ogenj omejiti. Vseeno pa je požar preskočil na gospodarsko poslopje posestnika Ivana Potiska in ga je upepelil. Po sledovih se je ugotovilo, da je prispel nekdo od zadaj po njivah do Predikakovega hleva in ga zažgal. Ko so se ponoči vračali gasilci, ki so gasili v Gorici, nazaj proti domu, jih je že od daleč pozdravljala ognjeni sij. Gorelo je v Podovi gospodarsko poslopje posestnika Franca Praunspergerja, od katerega se je nato vnelo še gospodarsko poslopje njegovega sosedu Franca Damjana. Obe poslopji sta zgoreli. Tudi tu se je ugotovil zločinski požig.

* **Gozdni požar v Veliki Dolini.** Prejšnji četrtek je v gozdu pri Veliki Dolini nastal požar, ki je objel gozdove treh posestnikov v izmeri približno petih hektarov. Zaradi vetra se je ogenj naglo razširil po suhem listju. Gorelo je do večera, ko se je šele posrečilo ogenj omejiti.

* **Po nedolžnem obsojen.** Pred leti je bila posestniku Mihi Gotarju v Jagočah ukradena harmonika. Tatvine je bil osumljen tkaniški delavec Franc Klenovšek iz Laškega, ki je bil potem obsojen v Celju na tri mesece strogega zaporja. Zadeva je bila skoro že pozabljena, ko so pretekli mesec orožniki iztaknili prave krivce. Oba sta pri zaslišanju tatvino priznala. Klenovšek je s tem dobil zadoščenje.

* **Z lestve je padel in se ubil.** Na Ruški cesti v Mariboru je pripleskanju padel s sedem metrov visoke hiše 22letni delavec Ivan Jug. Pri padcu si je razbil glavo, zlomil obe roki in dobil hude notranje poškodbe, kmalu po prevozu je bolnišnici umrl.

* **Obesil se je v Središ'ju ob Dravi** 38letni sluga Josip Kristofič v gospodarskem posloju svojega gospodarja. Mož je bil že dalje časa zelo otožen. Kaj je Kristofiča gnalo v smrt, ni znano.

* **Hiša je zgorela.** Nedavno je zgorela na Brunjski gori hiša posestnika Polaga. Kako je nastal požar, ni znano. Gospodinja je zakurila v peč za peko, pa so se menda vnele saje in je ogenj prešel na zgradbo. Gasilci iz Radeč so bili o požaru takoj obveščeni, vendar pa je bila vsaka pomoč izključena.

* **Samomor starčka.** Te dni so našli pod Rožnikom v Ljubljani pod smrekami nad stanim streliščem obešenega starega moža. V mrtvecu so ugotovili 64letnega Jakoba Biharja po poklicu delavca, rojenega v Stanežičah pri St. Vidu nad Ljubljano.

* **Nočni požar v Bohinjski Bistrici.** Nedavno ponoči je gorelo pri posestniku Siljarju v Bohinjski Bistrici, po domače pri Cengletu. Ogenj je nastal v gospodarskem posloju. Preden so prihitali ljudje na pomoč, je bil že ves hlev v plamenih. Ker je pihal precej močan veter, so plameni objeli tudi hišo. Domači so se zbudili šele, ko jim je že gorelo nad glavami. Sosedje so skušali rešiti pohištvo in so ga nekaj zmetali skozi okno. Zal pa je večina zgorela, med drugim tudi papirji vojne škode in nekaj avstrijskih

cekinov, dalje vse gospodarsko orodje, žito, seno in obleka. Živino so komaj otehi iz hleva. V veliki nevarnosti je bila vsa zgornja vas. V močnem vetru se je že užigala hiša sosedu Sušnika, vendar so gasilci z vso požrtvovalnostjo preprečili požar. Vzrok požara ni znan, ali vsa znamenja kažejo, da je na delu zločinska roka.

* **Smrtna nesreča.** 22letni delavec Ivan Jug, uslužben pri hišnem posestniku Leopoldu Kranjcu v Mariboru, je padel z lestve in dobil smrtnonevarne poškodbe, za katerimi je v bolnišnici umrl. Pokojnik je bil marljiv delavec.

* **Vlom v Gornjih Prekopah.** Nedavno ponoči je bilo vlomljeno v trgovino Franceta Cvelbarja v Gornjih Prekopah pri Kostanjevici. Tatovi so odnesli večje množino cigaret in tobaka, dalje nekaj nalivnih peres, pet plaščev za kolesa, pet odev, okrog 20 srajc, več jopic, več ducatov nogavic, okrog 100 m blaga in nekaj usnja.

* **Pri fantovski bitki izgubil oko.** V Komovcih je prišlo lani julija do pretepa med domačimi fanti in je 49letni Anton Koucut udaril z motako Franca Melinka s tako silo po glavi da mu je izbil levo oko. Koucut je bil pred malim kazenskim senatom obsojen na osem mesecev strogega zaporja in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

* **30 prašičkov vtihotapljenih v Ljublj. no.** Ljubljanski mitničarji so razkrinkali nekega tihotapca mesa v Ljubljani in sicer na ta način, da so napravili pri njem s pomočjo policije hišno preiskavo. Uspeli preiskave je bil nepričakovano. Našli so kar 30 zaklanih prašičkov. Vsi prašički so bili seveda zaplenjeni in moža čaka občutna globa.

* **Ciganke so odnesle tisočake.** Nedavno se je zglasila v glavni zalogi tobaka v Brežicah trojica mladih cigank. Pogovor z njimi je bil živahen, da trgovec ni niti opazil tretje ciganke pri blagajni, iz katere mu je pobrala šop bankovcev po 100 in 1000 din v skupnem znesku 6000 din. Po odhodu cigank je trgovec kmalu opazil tatvino. Takoj so bili obveščeni domači orožniki, ki so ciganke v 15 minutah zasačili in jim zaplenili ves denar. Ciganke so izročili sodišču.

* **Zaloga ukradenih predmetov na podstrešju.** V stanovanje gostilničarja Preglana v Marebergu je vdrl tat in odnesel nekaj gotovine, zlatnine in srebrnine. Vlomilca so kmalu aretirali pri Dravogradu, ukradene predmete pa so našli na podstrešju neke hiše.

* **Zaplenjeni ukradeni predmeti.** Po savskih hrbovskih naseljih sta strašila znana tolovaja Jakopin in Valentinčič, ki sta kradla vse kar jima je prišlo pod roke. Povsod sta imela svoja skrivališča, kjer sta spravljala tudi nakradeno blago. Zdaj so orožniki iz Vel. Stanje spet odkrili eno izmed skrivališč, kjer so našli nekaj ponošenih sukničev, več parov hlač, precej perila in nekaj drugih predmetov. Lastniki ukradene obleke naj se javijo na orožniški postaji v Vel. Stanju nad Litijo.

* **Ubijalec med pretepači.** Pred sodniki malega senata v Mariboru so se zagovarjali štirje obtoženci iz Studencev pri Mariboru zaradi velikega pretepa, ki so ga uprizorili 25. julija lani, pri katerem je bil z nožem Rajko Gobec tako močno poškodovan, da je umrl. Obtoženci so bili: Josip Rozman, čevljarški mojster, Emerik Gobec, železniški delavec, Gobec Bruno, slaščičarski pomočnik, in strugar Ivan Ogrizek. Sodišče je Josipa Rozmana obsodilo na pet let robije in na tri leta izgube častnih pravic, ostali obtoženci pa so bili oproščeni.

* **Dva požiga iz maščevanja.** Konjiškimi orožniki se je posrečilo izslediti požigalca Polegekovega kozolca in obeh viničarij, Kolarjeve in Končeve. Med pepelom na pogorišču kozolca je našel komandir narednik Živičnjak pločevinasto skodelico. Po poizvedovanju je pristala žena Polegekovega viničarja Smoleja Martina, da je skodelica njena. Takoj je padel sum na viničarja. Oglašila se je tudi priča, ki je zvečer, dobre pol ure pred požarom, šla od Polegekovi in med potjo videla skozi okno v viničarjevo stanovanje. Pri tem je po naključju slišala, kako je prošla viničarka svojega moža, naj

nikar tega ne stori. Viničar je odvrnil, da bo storil, kar se je namenil. Viničar Smolej Martin je naposled sam priznal orožnikom, da je res kriv. Polil da je na kozolcu seno s petrolejem, ki ga je prinesel v omenjeni skodelici iz stanovanja, ter nato zažgal. Orožniki so zaprli viničarja in njegovo ženo. Kakor kaže, viničarjeva žena ni kriva. Viničar je zažgal iz maščevanja. — Tudi požar na Soljku bo najbrž v kratkem pojasnjen. Na dan pred požarom je bil v hiši 74 letne preužitkarice Marije Pušnikove neki okrog 56 let stari možki in zahteval jedi. Ker ženica ni ničesar imela, mu tudi ni mogla ničesar dati. Možak je šel potem v bližnji gozd, kjer je zanetil ogenj in si nekaj kupal. Potem pa se je menda vrnil in zažgal hišo, kar je imelo tudi to strašno posledico, da je stara ženica, ki je dobila pri požaru hude opekline, v celjski bolnišnici umrla.

* **Zaradi uboja štiri leta.** Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila razprava proti 22letnemu delavcu Ivanu Ilcu z Majskega vrba pri St. Vidu pri Ptuj. V noč na 1. septembra lani je sunil v Marebergu Karla Gajška v prsi in mu ranil pljuča. Gajšek je zaradi te poškodbe umrl. Istovrstno je tudi ranil Avgusta Svečka in Franca Novaka. Ilco je bil obsojen na štiri leta strogega zaporja.

* **Novo aretacije v zvezi z bresterniško tihotapsko zadevo.** Nedavno so odkrili velike tihotapske zaloge pri Rižnerjevih v Bresternici. Oblastva so v teku preiskave dognala, da so imeli Rižnerjevi pri svojih obsežnih tihotapskih poslih precej pomagačev, ki pa pretežno tajijo vsako krivdo. Te dni je mariborska policija aretirala nekega mariborskega šoferja radi suma, da je pomagal Rižnerjevim pri prevažanju tihotapskega blaga. Tudi šofer zanikuje sodelovanje.

* **Tatu, ki je imel na nogah in rokah po šest prstov,** so prijeli v Rumi. Piše se Ivan Čirkovič-Sesta. Čirkovič je izrabljaj svojih šest prstov samo v slabe namene. Imel je prijatelja, s katerim je hodil po podeželskih gostilnah in kazal svoje prste. Ko so vsi gostje napeto bulili v njegove roke, je njegov prijatelj hitel od plašča do plašča in pridno praznil, kar je bilo v žepih.

* **Uboj na Starh Slemenih.** Ko je šla 23letna hčerka preužitkarice Marija Pantičeva s Starh Slemen nedavno mimo hiše posestnice Terezije Kocljeve, je opazila Kocljevo pred hišo v hudem prepiru z neko žensko. Ker sta se začeli ženski pretepati, je stopila Pantičeva k otroku ki je stal poleg pretenajočih se žensk, da bi ga spravila na varno. To je pa Kocljevo tako razkačilo, da je pograbila sekuro in udarila z njo Pantičevovo po glavi. Udarec je presekal Pantičevi lobanjo. Hudo poškodovano Pantičevovo so prebeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v ponedeljek podlegla poškodbam. Kocljevo so aretirali in izročili sodišču.

* **Paveličevce aretirani v Mariboru.** Mariborska policija je aretirala nekega 34letnega Jakoba Serdarušiča, ki je osumljen, da je član strahovalne družbe dr. Pavelca. Pri zaslišanju je aretirani zanikal, da bi bil član te družbe. Pridržali so ga v zaporu.

* **Drzna tatvina lesa.** Kolarski mojster Slavko Krabonja iz Maribora je pred dnevi kupil v St. Ilju v Slov. goricah štiri kubične metre jesenovega lesa, ki ga je shranil pri nekem posestniku v St. Ilju. Ko pa je hotel Krabonja les prebeljati v Maribor, so mu dejali, da je les že odvečial neki prevoznik. Krabonja ni seveda o tem ničesar vedel.

* **Cerkev sv. Miklavža pri Lutomeru izropana.** V lutomerskem srezu se je pojavila v zadnjem času vlomilska družba, ki je izvršila že več vlomov. V nedavni noči so vlomilci vdrli v cerkev sv. Miklavža in razbili puščico, v kateri pa so našli le okrog 50 din. Na glavnem oltarju so razbili tudi tabernakel in odnesli zlat križ in monstranco v vrednosti 20.000 din. O tatovih še ni sledu.

* **Vlom v trafiko.** V nedavni noči so neznanci vlomili v trafiko Angele Trbovčeve na Vodah in ukradli nekaj cigaret, tobaka in razglednic. K sreči trafikanika ni pustila zvečer v trafiki večje količine tobačnih izdelkov. Kakor kaže, gre za poklicno vlomilsko tolpo, ki zadnje čase vznemirja prebivalstvo trboveljske doline.

Popotnikova torba

Spor zaradi dobrotnikovega denarja

Stranice, marca.

Nekoč smo že poročali o sporu, ki je bil nastal med prebivalci nekdanje samostojne občine Stranice. Občini je pred leti zapustil neki dobrotnik okrog 75.000 dinarjev. Takratnemu županu je rekel, da je namenil ta denar za zidanje, odtodno popravilo šole. V zadnjem času pa so nekateri ljudje sprožili misel, da bi se ta denar ne porabil za šolo, marveč za zidanje Prosvetnega doma. Za to misel se je zavzemal tudi g. župnik. Najprej so se med občani pobirali podpisi za to, vendar pa brez dovoljnega uspeha, ker je večina občanov zahtevala, da se denar porabi za šolo.

Da bi se videlo, kakšno je mnenje davkoplačevalcev, je oblastvo odredilo glasovanje. V šoli se je zbralo nad 150 ljudi. G. župnik je pojasnil svoje stališče, domačin Sivec pa stališče večine davkoplačevalcev, a nato je župan g. Šelih odredil glasovanje, seveda javno. Kljub temu in čeprav je »Slovenski gospodar« pisal o tej zadevi hujskajoče članke, se je velika večina izrekla za to, naj se denar porabi za popravilo šole, cerkve in drugih javnih potreb. Med ljudmi je zbudilo živahno začudenje dejstvo, da je tukajšnji g. učitelj glasoval proti temu, da bi denar šel za šolo.

Štrigova in Razkrižje pred volitvami

Štrigova, marca.

Za občinske volitve, ki bodo v Razkrižju in Štrigovi, vlada veliko zanimanje. Vložen sta že obe gospodarski listi, ki sta že tudi potrjeni. Gospodarska lista v Razkrižju ima za nosilca g. Skramleca Stepana, v Štrigovi pa dosedanega župana g. Kovača Tomislava. Nasprotniki pa še nimajo svojih list niti sestavljenih. Na pomoč sta jim prišla senator g. Smodej in g. Snaj iz Radgone, ki sta imela pred cerkvama v Štrigovi in Razkrižju javna shoda, na katera so prišli ljudje iz sosedne ljutomerske in križevske občine, med temi tudi iz Stare vasi, a ostale poslušalce so sestavljali pristaši gospodarskih list. Govor g. Smodeja je bil često prekinjen, ker je množica vzklikala županu g. Kovaču in drugimi voditeljem. Slišali so se tudi kliki, da spada duhovnik v cerkev in da si bo narod sam postavil občinske može brez posredovalcev. G. Snaj se je zaletel tudi v štrigovski sokolski dom. Vzklikanje zborovalcev je bilo čedalje večje in ponesrečeni shod je bil zaključen. Nasprotniki so pač spoznali, da je boljše, če puste Štrigovo pri miru.

Enako neuspeh je bil njihov shod na Razkrižju, kjer je množica vzklikala nosilcu liste, g. Skramlecu. Pri tem je nekdo dejansko napadel pristaša gospodarske liste, nato pa jo popihal.

Jasno se vidi, da hoče narod v Štrigovi za župana dosedanega župana g. Tomislava Kovača, v Razkrižju pa g. Stepana Skramleca, ki ima je za gospodarsko delo v občinskih odborih, ne pa za politiziranje. Njuna zmaga je zagotovljena. Na njunih listah so le ljudje, ki jim je za resno delo v blagor občanov.

Velikonedeljsko pismo

Velika nedelja, marec

Pred nekaj leti je bila pri nas opuščena otroziška postaja ter je bila naša občina v tem pogledu vključena v področje ormoške. Zakaj se je to zgodilo, nam ni znano. Domišljujemo si pa, da se je to zgodilo zavoljo tega, ker nas imajo za pridne državljane. Kakor pa je med vsakim zrnjem nekaj plevele, se ga je tudi pri nas v teku časa na-

bralo nekaj. Če nimamo pobojev, pa imamo tem pogosteje tatvine. Če ni domačih tatov, pa pridejo iz drugih občin.

Pri nas se snuje električna zadruga, in če bo šlo po sreči, bomo morda imeli električno centrale še letos. Tako upamo, da bodo potem tudi tatvine bolj redke, ker pri svetlobi ne bodo taki tatinski pohodi tako lahko mogoči. Kar se elektrifikacije tiče, bi vsekakor bilo dobro, da se osnujeta v naši občini dve zadrugi, in sicer ena za vasi Trgovišče, Mihovce in Sosetsko, druga pa za ostalo občinsko področje. Tudi bi bilo priporočljivo, da se nam glede stroškov podajo jasni računi.

V ostalem napredujemo, če ne drugje pa pri dokladah. Za časa bivšega občinskega odbora smo imeli 60 odstotkov, lani 86 odstotkov, za novi proračun pa je določena 105 odstotna doklada. V navedenih odstotkih so vštet prispevki za vzdrževanje šole. Imamo pa še eno posebnost, ki je zakon ne določa, namreč 20 odbornikov. Izmed teh je 18 izvoljenih, nadaljna dva pa ništa ne imenovana in ne izvoljena, a se kljub temu udeležujeta občinskih sej. Toraj napredek pri dokladah in odbornikih.

Nekateri nestrpni si žele volitev, in to utemeljujejo s tem, da je občina pridobila dve katastralni občini. Toda zakaj volitve, ko imamo odbor več kakor polnoštevilen.

Stanje občinskih cest se počasi in temeljito izboljšuje, za kar se moramo zahvaliti predvsem ljubemu Bogu, ki nam je naklonil prav lepo pomladansko vreme. Če pa bi bilo izboljšanje cest odvisno od pristojnih činiteljev, potem bi se seveda ne mogli pohvaliti z dobrimi cestami. Imamo pač to srečo, da je vendar nekje nekdo, ki se na nas tu in tam ozre.

Iz Prekmurja

Poroka. V Bogojini se je poročil trgovec z mešanim blagom g. Ferdo Horvat z gđ. Gizelo Lajščakovo iz ugledne rodbine v Berkovcih. Mnogo sreče!

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Nadevano zmlato meso. Zmelji na strojčku četrt kile govedino, četrt kile teletine in svinjskega mesa. K mesu primešaj eno v mleku namočeno in otisnjeno žemljo, eno jajce, malo soli, malo popra, eno drobno zrezano in prepraženo čebulo in malo sesekljane zelenega peteršilja. Vse skupaj dobro zmešaj. Desko potresi z drobtinami, položi na drobtine in z roko raztlači, kakor bi zvaljala. V sredino mesa položi eno trdo kuhano in razrezano jajce, eno na rezance narezano kumarico (iz kozarca) in pet dek narezane kuhane gnjati. Meso zvij v obliki klobase, položi na vročo mast, na vrh pa položi tenko ploščo slanine. Postavi v pečico in počasi peči, da se meso lepo rjavo zapeče. Med pečenjem s sokom pridno polivaj in po potrebi prilijaj malo vode, da se sok ne prismsodi. Ko se je meso lepo zapéklo, potresi v sok zvrhano žlico moka in ko moka porumeni, dodaj žlico paradižnikove mezge, tri žlice rdečega vina in po potrebi vode. Sok naj bo srednje gostljast. Ko je sok vrel deset minut, zreži meso na lepe kose, zloži v toplo skledo in polij s sokom. Zraven daš krompirjev piré, valjance in slično. Lahko daš zraven tudi solato.

Dušen riž na laški način. Štiri deke sirovega masla segrej in prepraži žlico drobno sesekljane čebule. Na čebulo stresi skodelico opranega in posušenega riža in ga praži toliko časa, da postane kakor steklen. Nato osoli in zalij z dvema skodelicama vode ali juhe. Nato kozo pokrij in postavi v pečico, kjer naj se riž duši 20 minut. Ko je gotov, ga z vilicami previdno premešaj ter dodaj pet dek sirovega masla in tri žlice naribanega sira. Maslo in sir z vilicami zmešaj v riž.

Rožasti kapus. Glavice rožastega ohrovtu lepo očisti in operi in jih daj kuhati v malo slani krop. Ohrovt je kuhan v približno polovici ure. Nato ga ocedi, polij z mrzlo vodo in spet dobro ocedi. V kozo razbeli sirovo maslo, na maslo stresi kuhani ocejeni ohrovt, dodaj malo sesekljane zelenega peteršilja, popra in po potrebi še malo osoli. Kozico samo stresaj, a ne mešaj, da ostanejo krhke glavice cele. Ko se je ohrovt segrel, kar traja približno deset minut, ker vreti ne sme, ga stresi na krožnik. Tako pripravljeni rožni ohrovt daš z zrezki, bifteki ali klobasicami na mizo.

Praktični nasveti

Kadar zabijaš žebelje v zid in se zid kruši, tedaj rajši zvrtaš luknjo v zid s svodom, žebelj pa ovij z vato, pomoči v gost klej, vtakni ali zabij žebelj v zvrtno luknjo in pusti drugega dne, da se posuši. Tako zabij žebelj se ne zrahlja in ne popusti.

Vrv za perilo, katero hočeš oprati, navij prav nalahko na primerno dolgo desko, jo položi v toplo milnico in krtači s precej ostro krtačo. Milnici dodaj žlico ali dve salmiaka. Ko si vrv oprala, jo dobro sperj v čisti vodi in z desko vred deni na preprih sušiti.

Belo pleskana vrata, pohištvo in druge predmete, če so umazani, umij z milnico, kateri si primešala malo salmiaka. Nato še s čisto in toplo vodo milnico izmij in zbrisi predmet s suho krpo.

Iz starih spranih nogavic si lahko narediš dobre krpe za brisanje prahu, koles, poda in drugo. Nogavico odreži pri peti, jo po šivu razparaj ali pa prereži in po dva ali tri take dele sešij. Prišij še trakec, da krpo lahko obesiš.

Za smeh in kratek čas

NAROBE

A: »Zakaj ste tako žalostni? Tudi jaz sem bil nekoč sluga v hotelu, zdaj sem pa lastnik hotela.«

B: »Toda jaz sem bil prvotno lastnik hotela, zdaj sem pa hotelski sluga...«

IZ NARODNE SKUPŠČINE

Prvi poslanec: »Nisem vas še videl, da bi odprli v narodni skupščini usta.«

Drugi poslanec: »Ni res! Saj vselej zeham, kadar vi govorite!«

ZATO PA

Vera: »Mi odpustiš, da sem bila ves teden tako jezna nate?«

-Dušan: »Seveda dušica. S tem sem si prahrnil vsaj tristo dinarjev!«

PRED SODIŠČEM

Sodnik (priči): »Ko sta se obtoženca obdelavala s stoli, zakaj niste poskušali pomiriti ju?«

Priča: »Saj bi bil to rad storil, a ni bilo tretjega stola pri roki.«

Listnica uredništva

Brde. V vašem primeru zaradi bere morate vsekakor vprašati za svet kakšnega odvetnika, ki mu morate vse natančno razložiti. **Ivanjkovi.** Prihodnjč!

Podčetrtak. Prosimo, da nam poročate. Samo pomembnejše reči, kratko in jedrnat! **St. Quentin (Francija).** Poročila o dogodkih se objavljajo brezplačno. Zaračuna se le, kar ima značaj reklamnega oglasa.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršil vsa bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. Belgija: št. 3084-84 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-84 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Dogodki v Moskvi v očeh francoskega časnikarja

Sodna razprava proti 21 boljševiškim veljakom v Rusiji je zbudila splošno zanimanje sveta. Nj dvoma, da so se po svetu širile o tej razpravi tudi lažnive ali vsaj močno pretirane vesti, saj je stara navada, da ljudje skušajo svoje nasprotnike očrtniti, kolikor se da. No, in sovjetska Rusija ima mnogo nasprotnikov delno zaradi svojega boljševištvja, a morda še več zaradi tega, ker je močna slovanska država, ki bo prekrizala mnogo tihih računov posameznih držav. Bralce bo gotovo zanimalo, kako opisuje dogodke v Moskvi moskovski poročevalec pariškega dnevnika »Tempsa« Pierre Berland. Poročevalec, ki kaže precejšnjo resničnost, pravi v svojem zadnjem poročilu med drugim:

»Tudi ob tem procesu proti trockistom so se kakor že lansko leto pojavila številna čisto nasprotujoča si tolmačenja. Eno izmed njih se nam zdi popolnoma nevzdržno, ono namreč, ki hoče prikazati vse obtožbe kot povsem brez podlage. Po našem mnenju je obtožba zelo upravičena v mnogih točkah, četudi so navedbe državnega tožilca v nekaterih podrobnostih polne ovrgljivih reči ali se vsaj zde take. Obtožnica vsebuje v svojem bistvenem delu nedvomno resnico. Po našem mnenju gre v sedanjem primeru za več zarotnikov, ki niso mogli uveljaviti svojih političnih mnenj po zakoniti poti in ki zato niso pomišljali, zateči se v borbi proti

Stalinu k istim sredstvom, ki so jih uveljavljali proti caru. Večina izmed obtožencev spada v vrste starih zarotnikov, polnih sovražstva in ljubosumnosti proti Stalinu, kateremu so v dnu svojih src zmerom odrekli pravico, da bi zavzemal prvo mesto v državi.

Zarota, malomarno delo v škodo države in nasilstva, so po našem mnenju glavni deli obtožnice, ki se nam zde bolj ali manj krepko utemeljeni. Vohunstvo in zveze s tujimi državami so spornejše zadeve in se obtoženci prav proti tem očitkom najbolj branijo. Tako je na primer Buharin odločno zavrnil očitke vohunstva. To seveda še ne pomeni, da bi se tajno delovanje opozicije ne bilo dejansko križalo z nekaterimi tujimi vplivi. Nekaj takega sodelovanja je gotovo bilo, težko pa si je misliti, da bi možje, kakor maršal Tuhačevski (ki je bil že lani obsojen na smrt) in Buharin prodali tujim vohunskim službam podatke o narodni obrambi. Lahko pa si je misliti, da so podobno kakor na primer general Franco pripravljali pri kaki velesili ugodna tla za svoje uporniško delo proti Stalinu. Seveda pa je jasno, da s pravnega vidika že samo to zadostuje za utemeljitev obtožbe veleizdaje in zarote proti varnosti države. To tudi zadostuje za razglasitev vseh obtožencev za zločince, ki zaslužijo najhujšo kazen, prav tako, kakor bi legalna španska vlada gotovo ustrelila generala Franca, ako bi njegov upor ne uspel.«

Če bi s solnčnim žarkom hiteli v vseмирje...

Zvezdoslovec dr. Walter Adams je napisal za časopis »Kraljestvo zvezd« članek »Kako meri zvezdoslovec vseмирje«. Če bi pri razdaljah med zvezdami računali s kilometri, bi nastala ogromna števila, ki bi jih bilo komaj mogoče zapisati. Zato merimo to razdaljo po hitrosti svetlobnega žarka, ki se širi od sonca v vseh smereh s hitrostjo 300.000 km na sekundo. Hitrejšega potnika bi si težko mislili. V prvih osmih minutah zdrvi solnčni žarek mimo zemlje in do zvezde Plutona pripe v petih urah 20 minutah. Do zatem najbližje zvezde Proxima Centauri bi pa prispel šele v štirih letih in štirih mesecih. Blizu nje je Alfa Centauri, pritlikavec s približno enako svetlobo kakor naše sonce. Podobno svetle zvezde ali pa zvezde z manjšo svetlobo bi

srečavali pogosto na svoji poti naprej v vesoljstvo. Raztresene so po vsemirju, kakor srnca peska.

Prva orjaška zvezda, ki bi jo srečal naš svetlobni žarek po devetih letih poleta, bi bil Sirius. Do zvezde Vege bi prispel v 25 letih, do Arkturja v 40, do ozvezdja Hlad pa v 130 letih. Izredno blesteče in vroče zvezde, ki sestavljajo Plejade, so oddaljene od nas 500 do 600 svetlobnih let. Doslej je potoval naš svetlobni žarek v oblasti, v kateri se naš zvezdni sistem stika z velikim galaktičnim zvezdnim sistemom. Čim pa zapusti to oblast, začne število zvezd ob njegovi poti padati. Približno čez 20.000 let bi dosegel najbližje ozvezdje.

Zle posledice vojne za Japonce

Japonsko vojskovanje daleč na kitajski zemlji že kaže doma na Japonskem zle posledice Japonci imajo doslej vsaj 100.000 mrtvih in hudo ranjenih, kar za 13.000.000 družin, kolikor jih šteje Japonska, ni niti strašno. Tem bolj pa čuti japonsko prebivalstvo čedalje bolj naraščajočo bedo. Najhuje je prizadela vojna japonskega kmeta. Pod orožjem je zdaj na Japonskem nad en milijon vojakov in s posadkami v Mandžukuu je pod orožjem 750.000 kmetov. Razen tega pa so mnogi kmečki sinovi in možje zaposleni v tvornicah, kjer izdelujejo orožje in strelivo. Posledica tega je, da primanjkuje na kmetih delovnih moči. Draginja narašča,

kmetova kupna moč je vedno manjša. Na drugi strani mora pa kmet vedno več plačevati za vojno. Zato ni čudno, da je nezadovoljstvo na kmetih od dne do dne večje.

Posledice vojne v mestih so drugačne. Mnoga podjetja so z njo celo zadovoljna, ker jim prinaša masne dobičke. Zaradi pomanjkanja delovnih moči so tudi mezde zelo visoke. Na drugi strani se je podražilo življenje v mestu v zadnjem letu za 12 odstotkov. Nižji in srednji uradniki, torej srednji sloji, čutijo vso težo vojne na svojih ramenih prav tako kakor kmet, če ne še bolj. Vojni dobičkarji si pa manejo roke in polnijo žepa.

Tudi živali in rastline se spoznajo na čas

Znanstveniki so v zadnjem času dognali, da se tudi živali in celo rastline spoznajo na dnevni čas. Kresnice svetijo le ponoči. Če jih zapremo tako, da so noč in dan v popolni temi, opazamo, da tudi zdaj živalce na vso

moč žare, kadar je zunaj noč, kadar pa se zunaj začne daniti, pojema tudi njihova svetloba, čeprav so v popolni temi.

Nekaj podobnega opazamo pri nočnih metuljih. Te žuželke imajo to lastnost, da svoje

oči lahko prilagode noči in dnevu, zaradi česar potem dobro vidijo ponoči in podnevi. Učenjaki so na podlagi opazovanja dognali, da se metuljevo oko v tem smislu spreminja tudi, če je metulj zaprt v prostoru, kjer je svetloba vedno enaka.

Zanimivo je opazovanje neke morske živali, ki je podobna sipi. Ta živalca ima lovke, s katerimi se oprijemlje pečin in kamnov, kadar nad njimi valovi morska plima. Kadar pa začne nastopati oseka, takrat žival skrči lovke, stisne pa tudi svoja usta in se vsa zvije. To dela žival zato, da je morski valovi ne nosijo sem ter tja. Ko so živalce dali v akvarij, so opazili, da je raztegnila lovke vedno takrat, kadar je zunaj nastopila plima, da pa se je vedno skrčila, kadar je nastopila oseka. Šele čez dolgo časa je živalca dognala, da je njena previdnost v akvariju odveč.

Najnatančneje so učenjaki opazovali čebele. Dognali so, da so čebele vsak dan natančno ob istem času prihajale na krmišče. Pozneje so preizkusili, ali bodo čebele spoznale svoj čas tudi takrat, kadar bodo v prostoru, kjer je stalno temno. Tudi ta poizkus se je posrečil. Potem so mislili, da so čebele nekako pod vplivom zračne elektrike, ki jih opominja, kdaj je čas odleteti. Zato so dali čebele v globok rudnik. Pa tudi tukaj so vedno ob istem času odletele na krmišče. Nazadnje so jih navadili, da so šele vsak tretji ali četrti dan odletele na pašo, vendar zmerom ob isti uri. To spoznanje časa je čebelam nujna življenjska potreba, ker cvetlice čebelam niso odprte vsak čas. Vsaka cvetlica odpre svoj cvet čebeli samo ob določnem času. Ajdov cvet se na primer začne odpirati na vse zgodaj zjutraj, zato pa je okoli 9. dopoldne že tako zaprt, da žuželka ne more več do ajdovega medu. Potrošnik zapre svoj med okoli poldneva, beli lokvanj pa zvečer okoli 18. Nekatero cvetlice, ki cveto le ponoči, kakor na primer svetlin, se odpre čebelam šele zvečer.

Prav tako imajo rastline svoj čas. Rastline odpirajo svoje cvetove po stanju sonca in po svetlobi v teku dneva. Kar velja za cvetove, velja tudi za posamezne liste teh rastlin. Na primer bob svoje liste ves dan nastavlja solnčnim žarkom, zvečer pa jih povesi. Kako pa stori rastlina, ki je noč in dan izpostavljena enaki svetlobi? Poizkusi so pokazali, da rastlina tudi v enaki svetlobi svoje liste nastavlja in jih razprostira, kadar je zunaj beli dan, da pa jih povesi, kadar je zunaj noč, dasi je v njeni shrambi zmerom enaka svetloba.

Dejstvo je torej, da imajo živali in rastline sposobnost spoznavanja časa, dasi za vse rastline ne velja. Zgodilo se je tudi, da so nekatere rastline čez dva tedna začele ravnati le po svetlobi v njihovi poskusni sobi.

Varujmo se nalezljivih bolezní

Vsaka nalezljiva bolezen pomeni za družino pravo nesrečo, največkrat pa tudi za sosede. V največji meri more vsakdo, če se mu je prikradla v hišo nalezljiva bolezen, omejevati to nesrečo, pa tudi uspešno zdraviti obolelega. V knjigi »Boj nalezljivim boleznim« je znan praktični zdravnik dr. Josip Tičar popisal dolgo vrsto onih opasnih nalezljivih bolezní, katerih nastop in zdravljenje bi moral poznati vsakdo, da bi mogel v primeru, če je kateri izmed rodbinskih članov obolel, ukreniti vse potrebno, da se bolezen ne prenese na druge člane družine, zlasti pa ne na sosede. Zdravnik po domače pripoveduje, kako je ravnati z okužencem in kako ga je negovati. V knjigi so pregledno popisane posamezne bolezni, kakor tifus, kolera, griža, davica, ošpice, škrlatinka, koze, malarija, šeni, trahom, tetanus itd. Knjiga stane samo 13 Din, po pošti 16 Din, torej prava malenkost proti velikim koristim, ki jih bo prinesla v vsako hišo. Zato jo naj vsakdo takoj naroči pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

× Izmed 21 obsojenih 18 na smrt. Pretekli teden se je končala v Moskvi sodna razprava proti Buharinu in njegovim tovarišem. Izmed 21 obtožencev je bilo 18 obsojenih na smrt, ostali trije pa na doživetno težko ječo. In sicer dr. Pietnjev na 27, Ralkovski na 25 in Bezonov na 15 let.

× Z mlekom črni krav se pomlaja. 77 let stari indijski politik Pandit Malavija se je dal pomladiti kakor poroča angleško časopisje, in sicer na poseben način, ki so mu ga priporočili budistiški menihi. Pomlajenega moza so preiskali zdravniki in ugotovili, da se je stari mož res precej pomladil. Sedaj je poroben 50letnemu možu. Lasje, ki so bili že beli, so zdaj spet črni. Poleg tega je mož dobil nove zobe. Pomlaja se stari Pandit že od začetka letošnjega leta. Pomlajenje vodi budistiški menih, ki mu sebi trdi, da šteje že 170 let. Pandit Malavija mora ves čas čepeti v temnem prostoru, kjer mora biti popoln mir. Uživati mu daje menih razna čudna zdravila, poleg tega mora piti tudi mleko črnih krav.

× Kajenje in rak. Berlinski profesor Cramer opozarja v nekem časopisu na malo razveseljiv pojav. Dlje se je pojavljala rak na pljučih zelo redko. Največkrat se je pojavil na želodcu. Zadnje čase se pa vedno bolj množe primeri raka na pljučih. Dobe ga večinoma ljudje med 30. in 60. letom. Povzročitelja raka še ne poznamo. Učenjaki, ki se pečajo s tem vprašanjem že dolga leta, menijo, da je bilo tu na delu več škodljivcev. Za zelo verjeten vzrok smatrajo zdravniki zlasti hrupo, ki more povzročiti v vnetih sluznicah trajne bolezenske izpremembe, te pa pospešujejo nastanek raka. Ni bila sicer še dokazana neposredna zveza med hrupo in rakom, je pa zelo verjetna. Ker je bilo ugotovljeno, da vsebuje katran snovi, ki povzročajo raka, so mislili, da so tudi katranizirane ceste prikladna tla za širjenje raka. Izkazalo se je pa, da pride z dihanjem v pljuča tako malo katrana, da telesu ne more biti nevaren. Večja nevarnost pa preti kadilcem. Drazilski učenjak Roffo, ki se peča zgolj z vprašanjem raka, je dokazal, da se pojavlja rak na sapniku in pljučih največkrat pri kadilcih. Roffo pa seveda ne trdi, da sta kaja in rak vzrok in posledica, pač pa svari kadilce, naj pravočasno prenehajo kaditi, če imajo vnetje v ustih ali pljučni katar, ker se utegnejo na vnetem tkivu zaradi stalnega draženja pojaviti trajne izpremembe, ki olajšajo nastanek raka.

× Zmrzlina kot čistilo. Sirova volna je snov, ki jo je najtežavneje očistiti. Razna umazanost se je tako drži, da ne pomaga nobeno čistilo. Zdaj se poslužujejo za čiščenje maraz. Sirovo volno spravljajo v ledenice, v katerih je nekaj stopinj pod ničlo. Vsa umazanost na volni zmrzne in se strne v trde kope. Volno nato samo dobro pretrsejo in pretolčejo, pa vsa zmrzla nesnaga odpade. Tako očistijo lahko v istem času kakor prej štrikrat več volne in po vrhu še mnogo popolneje.

× Amerika se pripravlja. Svetovna vojna napetost je kriva, da se tudi Zedinjene države krepko oborožujejo. Zdaj pripravljajo velike vojaške vaje ob obali in okrog otokov Tihokega morja. Te vojaške vaje bodo pokazale v prvi vrsti moč ameriškega brodogradništva in vojni oporišče za primer vojne z Japonsko. Najvažnejše oporišče Amerike je skupina Havajskih otokov. Ti otoki so najbolj izpostavljeno ameriško utrjeno oporišče. Od San Franciscosa so oddaljeni okrog 4000 km. od Panamskega preliva pa okrog 9000 km.

× V 12 letih samo enkrat dežuje. Po opazovanju vremenslovcov imajo najmanj padavin v Bečuangu v Južni Afriki, kjer dežuje po pripovedovanju domačinov, samo enkrat v 12 letih. Nedavno je bil neki misijonar, priča za ves kraj pomembnega dogodka, da je po 12 letih prvič spet deževalo. Domačini so priredili velike svečanosti in njihovega veselja nad dežjem ni bilo konca. Vsi domačini se zanimajo samo za dež in vse njihovo življenje se suče okrog tega vprašanja.

× Blato kot kurivo. V pariških kanalih se nabere letno okoli 80.000 kubičnih metrov

NA VEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

ZEPİR za damske obleke 830

CREPE DE CHINE moderna živi vzorci 34

CREPE DE CHINE v vseh barvah 18

TRANINE za damske obleke in kostime 40

Krasta I. volnena tkanina gladka

Volnena tkanina za obleke razne barve 27

TRANINA za kostume in plače 50

Stenice CELJE 97

UNIZI-K-ZEM - UNIZI-K-ZEM - UNIZI-K-ZEM

blata, ki daje izvrstno gnojilo. Preden pa blato uporabijo za gnojilo, ga osuše in pri tem dobe velike množine plina, to je okoli dveh milijonov kubičnih metrov.

× Koliko stanejo nebotičniki. Najdražji newyorški nebotičnik je nedavno zgrajeni Metropolitan Life. Stroški zanj so znašali 30.000.000 dolarjev (1 milijardo 400 milijonov dinarjev). Le malo nižji so bili stroški za nebotičnika Equitable Building in Empire State Building. Najstarejši ameriški nebotičnik, Woolworth Building je bil med temi velikani še najcenejši, ker so znašali stroški zanj samo 9.000.000 dolarjev.

» Domovina « ključ:

Plačajte naročnino! Pomlad prihaja, dela na polju in vrtovih se prično, zato opravite svojo naročniško dolžnost najlažje sedaj, ko vam še dopušča čas. Kdor nima še naročnine za prvo polletje, naj nakaže nemudoma po položnici vsaj toliko znesek, da bo imel naročnino plačano do 30. junija. To je najmanj, kar mora uprava lista terjati od vsakega naročnika, kdor bi imel še zaostanek iz preteklega leta, naj plača toliko več, ker tem bom drugače v najkrajšem času s pošiljanjem lista prenehali. Upamo, da imate položnice še doma, kdor je pa ni, ma, naj piše na upravo, ki mu bo takoj poslala drugo. Ne pozabite torej izpolniti svojo dolžnost!

UPRAVA »DOMOVINE«

× Solnčenje v letalu. Zdravljenje je že tako napredovalo, da so začeli ponekod uporabljati v ta namen tudi letala. Tu ne gre samo za to, da bi bil bolnik v letalu izpostavljen blagodejnemu učinku solnčnih žarkov, tudi v času, ko je zemlja zastrta z oblaki, temveč tudi za to, da se v višjih zračnih plasteh, izžarovanje solnca mnogo izdatneje kakor pri zemlji, kjer je v zraku mnogo prahu in vodnih hlapov. Učenjaki so dognali, da je 10 minut trajajoča solnčna kope v višini 2000 do 4000 m po svojem učinku enaka več ur trajajoči solnčni kopeli na zemlji.

× Stenice so zdravno proa kacy mu strupu. V ljudskini je že precej stara navada, da mora tisti, ki ga kača piče, v kozarcu vode požreti nekaj posušenih stenic, kar baje zanesljivo pomaga premagati kačji strup. Če pa ni na razpolago posušenih stenic, se dobere tudi kar sveže, ki jih je seveda vedno dovolj na razolago v tistih krajih. Navadna doza tega sicer zelo neokusnega zdravila znaša tri stenice. Tamošnji zdravnik doktor Luong je pred kratkim to zdravljenje s stenicami označil za res učinkovito. Opazoval je, kako je to zdravilo vplivalo na bolnika, koga je pičila strupena kača. Bolnik je moral izpiti v kozarcu vode kar šest stenic. Paden tak je minil čan, so izginili vsi znaki zastrupljenja.

× American išče star zaklad. Ameriški inženjer Sturdy je sklenil poiskati zaklad španskih osvajalcev Amerike. Njegovo pozornost so zbudile govornice, da je v podzemski jami blizu Tuscona v državi Arizoni skrita ogromna zaloga zlata. Zakopal naj bi ga bil neki španski guverner v 16. stoletju. Zlato so imeli prvotno Indijanci, ki so ga našli v gorah, pa jim ga je španski guverner vzeli. Nikomur ga ni hotel zaupati, ko je bil odpoklican v Evropo; bal se je pa tudi, da bi zlato ne bilo varno na ladji. Inženjer Sturdy trdi, da je našel v starih zapiskih precej natančne načrte kraja, kjer je zlato skrito. Takratki so iskali že mnogi, toda zaman. Inženjer Sturdy je polegoma kupoval zemljišče, kjer je po njegovem mnenju skrit zaklad, in zdaj ga že začel iskati.

× Naprava, ki bo onemogočila, ali vsaj zelo ovirala letalske napade. Važne poizkuse je delalo nedavno ameriško vojaštvo v Fort Monmouthu. Gre za nov vojaški izum, tako zvaní orní žarek. Letalo, ki leti ponoči brez luči nad mestom, zadene naenkrat stožec svetlobe iz žarometa, da postane dobro vidno, ne da bi poprej. Zarome žarek leteč letalo po nebu, kakor ga mora iskati zdaj. Američani so izumili izredno občutljivo napravo za dojemanje toplote, prihajajoče iz motorja letečega letala, čeprav je to več tisoč metrov visoko nad zemljo. Žarometu priključena naprava za prestrzevanje toplotnih valov omogoča, da stožec žarometu trenutno najde letalo. V vojni bodo lahko priključili to napravo merilni napravi protiletalskega topa, ki se bo sam od sebe sprožil v trenutku, ko bo svetlobni stožec dosegel letalo. Poizkusi so pokazali verjetnost, da tako izstranjena granata zadene letalo. Zato si obeta ameriška vojaška uprava od novega izuma zelo mnogo.

Radio Ljubljana

od 20. do 27. marca

Nedelja, 20. marca: 8.00: Nedeljski pozdrav (godalni kvartet učiteljskih abiturientov, vmes plošče). — 9.00: Napovedi. — 9.15: Za boljše voljo (plošče). — 9.45: Verski govor: Z Belcebubom (dr. Franc Kimovec). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz ljubljanske stolnice. — 11.00: Otroška ura: Gašperček. — 11.30: Ura Janka Gregorca (sodelovali bodo radijski orkester in Fantje na vasi). — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Kar želite, to dobita (plošče po željah). — 16.00: Zbor učencev orglarske šole. — 17.00: Kmetijska ura: Metljivost govodi in ovc (Rigler Lojze). — 17.30: Kmečki trio, vmes radijski orkester. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Poreklo, mladost in življenje Karadžordja do izvolitve za vojvo vstaje (dr. Stranjkovia). — 19.50: Slovenska ura: a) Koroške pesmi (plošče); b) Okoli Beljaka — od Baškega do Osojskega jezera (France Uršič). — 20.30: Pevski zbor »Sava«. — 21.15: Zdaj pa na ples (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Operetni zvoki (radijski orkester).

Ponedeljek, 21. marca: 12.00: Uvertire (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Španski zvoki (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Zdravstvena ura. — 18.20: Zdenko Fiblič: Šarka, fantazija (plošče). — 18.40: Kulturna kronika: Slovenska kulturnost (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Zgodovinski razvoj slovenske dekorativne umetnosti (inž. arh. Rado Kregar). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Hajdrihove skledbe (izvajala bosta Akademski pevski kvintet in Vida Rudolfova). — 20.50: Plošče. — 21.10: Večer slovenske klavirske glasbe starejšega sloga (prof. Marjan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz kavarne »Emona«.

Torek, 22. marca: 11.00: Solska ura: Knjige — moje prijateljice (Oskar Hudales). — 12.00: Pisano polje (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Vesel opoldanski koncert (radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Koncert lahke glasbe (radijski orkester). — 18.40: Kapitalizem in judovska miselnost (Fran Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Piter Vitezovič (dr. Viktor Novak). — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Rimski Korsakov in Rachmaninov (plošče). — 20.15: France Bevk: Krivda — drama (člani radijske igralske družine). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki v oddih (plošče).

Sreda, 23. marca: 12.00: Baletna godba (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Iz Lehárjevih operet (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladinska ura: Opazni in poskušaj (prof. Miroslav Adlešič). — 18.20: Iz daljnih dežel (plošče). — 18.40: Kaj je s poboljševalnico in prislino delavnico (Vojko Javodnik). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Juraj Carevič začetnik hrvatske pomorske beletrijske (Arsen Vencelides). — 19.50: Šah. — 20.00: Reservirano za prenos. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citre solo (Emil Mezeolite).

Četrtek, 24. marca: 12.00: Koncertni ples (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Linckejeve melodije (plošče). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarik). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Ministretvo za telesno vzgojo naroda. — 19.50: 10 minut zabave. — 20.00: Vesela urica (radijski orkester). — 21.00: Prenos iz Rima: Rossini: »Seviljski brivec« (v odmoru napovedi, poročila).

Petek, 25. marca: 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 10.15: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). — 10.30: Iz otroškega krajevstva (plošče). — 11.00: Otroška ura (vodila

bo Slavica Vencajzova). — 11.30: Koncert (sodelovala bosta Marija Golobičeva in radijski orkester). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Za boljše voljo (plošče). — 17.00: Kmečička ura: Kako vzgojimo seme povrtnine (Strelkelj Josip). — 17.30: Mozartova ura (sodelovali bodo Svetozar Banovec, Vekoslav Janko in radijski orkester). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Jugoslovenska odrska dela v Pragi in Brnu (Marko Fotez). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: O pomladi (plošče). — 20.30: Koncert vojaške godbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 26. marca: 12.00: Plošča za ploščo hiti. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo hiti. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Za delopust (radijski orkester). — 17.40: Psihotehnični poskusi v industriji (Avgust Kuhar). — 18.00: Originalna švicarska godba (bratje Malenškovi). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Negroš kot potopisec (Trifun Cukič). — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Strela udri iz višine izdajalce domovine!« (cvetober iz Martelančevega šaljivega lista »Jurija s pušo« v Trstu l. 1869; za pisan večer priredil Niko Kureš; izvajali bodo člani radijske igralske družine; sodelovali bodo Jožek in Ježek in Cimačmanov šramel; vmes nekaj plošč). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Vesel komeo tedna (radijski orkester).

BO ŽE POČAKAL.

Na smrt obsojeni zločinec zahteva kot zadnjo željo presnih češenj. Bilo je pozno jeseni in ječar mu odvrne, da tega sadu ni zdaj. »Niš na de,« potolaži zločinec ječarja. »Bom pa počakal!«

NIČ VEČ

Sodnik: »Najboljše je, da priznate resnico.«

Obtoženec: »To pa že ne. Enkrat sem jo povedal, pa mi je še danes žal.«

V GOSTILNI

Krčmar: »Kako vam tekne?«

Profesor: »Če bi bila gos tako mlada, kakor je vino, in vino tako staro, kakor je gos, bi bilo baš prav.«

Mali oglasi

ALI VAM JE ZNANO,

da zaradi velike zaloge prodajam manufakturno blago do 20. t. m. po znatno znižanih cenah. Oglejte si, da se prepričate! Se priporoča Ferdo Horvat, manufaktura, konfekcija in špecerija, Bogojna v Prekmurju.

PRODAM POSESTVO

z 32 orali zemlje in poslopji. Vse v dobrem stanju. 10 minut od banovinske ceste Sevnica-Planina. Cena 45.000 din. Božič Josip, Stope 35, p. Sevnica.

SEMENA

za polje in vrt, vsakovrstno moko in vse potrebščine kupujte vedno v Senčarjevih trgovinah: Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova.

SREDNJE POSESTVO

zidana hiša, gospodarsko poslopje, njive, gozd in sadovnjak naprodaj, cena 72.000 din. Urbanč, Ostreš, p. Mirna, Dolenjsko.

HRANILNE KNJIŽICE

vrednostne papirje, delnice, 3% obveznice vnovčujem po najvišji ceni takoj v gotovini. Kupujte srečke Drž. razredne loterije v moji kolekturi »Vrelec sreče«. Al. Planinšek, Ljubljana, Beethovnova 14. Telefon 35-10. Trg. agentura za bančne in kreditne posle.

KOVAČNICO

oddelni v najem. Naslov v upravi Domovina.

NOVOZIDANA HIŠA

s 4 sobami, vežo, veliko kletjo, gospodarskim poslopjem in velikim vrtom s samim žlahtnim sadjem na Pobrežju pri Mariboru naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra.

JABLUS — JABOLČNIK

tvarina, iz katere napravite izvrsten jabolčnik ali hruskovec tudi brez naravnega sadjevca. S poštno vred stanje 50 l 35.50, 75 l 49.50, 100 l 64.—, 150 l 89.50 din. Stotine po hvalnih pisem. Glavno zastopstvo Franc Renier, Podčetrtek.

ENODRUŽINSKO,

visokoprtilično hišo z lepim vrtom, sredi trga Vojnik ugodno prodam. Pripravno za obrtnika ali upokojenca. Ivan Ermenc, Ljubno.

»MIGLJAJ USODE«

je naslov velikega ljubavnega romana, ki ga pravkar prinaša »Družinski tednik«. Zahtevajte eno številko popolnoma brezplačno na ogled! »Družinski tednik«. Ljubljana 345.

KRASNO IZBIRO

vzorcev za ročna dela dobita v Nifergalovi predtiskariji, Maribor. Koroška c. 1.

Pomladi

Letof

OSTANKI IZ MARIBORSKIH TEKSTILNIH TOVARN

pristno barvni, brez napak, noben kos izpod 2 m, in sicer:

paket serija H z vsebino 16—21 m prima oksfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih in treh žepnih robcev;

paket serija M z vsebino 16—21 m pralne ga blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa in polsvile za bluže in obleke v izbrano lepi sestavi;

paket serija H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol s 3 žepnimi robci. Vsak paket poštnine prosto samo 136 Din

Paket serija Z z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum oziroma plašč in sicer: Z/1—130, Z/2—160, Z/3—250 din; zadnji dober kamgarn. Isti v modri in črni barvi 275 din. Cela podloga za moško obleko po kakovosti 80, 100 in 120 din

Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Nešteto priznanj odjemalcem na razpolo. Zato pišite še danes na razpošiljalnico »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg.

Trgovcem popust.

NOVOST! SAMO DIN 49.50

št. 62.300 Avtor-1935
Pravi svizar svetov.
Dobra kvaliteta, lag
kromirana okrog
s pivnico karabojno

Din 49.50

št. 62.301 leta 9
svetovni časnik
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte opise in
ga vam pošlje
»tonj in poštnina
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lasna protokulirana
tovarna ur v Sviz.

